

Euroopa Liidu Teataja

C 361

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

60. aastakäik

25. oktoober 2017

Sisukord

II Teatised

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

Euroopa Komisjon

2017/C 361/01	Komisjoni teatis — Toiduainete annetamist käsitlevad ELi suunised	1
---------------	---	---

IV Teave

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2017/C 361/02	Euro vahetuskurss	30
2017/C 361/03	Komisjoni otsuse vastuvõtmine muudetud siseriikliku üleminekukava kohta, millest Tšehhi Vabariik teatas kooskõlas direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta) artikli 32 lõikega 6	31

V Teated

HALDUSMENETLUSED

Euroopa Komisjon

2017/C 361/04	Konkursikutse 2018 – EAC/A05/2017 — Programm „Erasmus+“	32
---------------	---	----

ET

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

Euroopa Komisjon

2017/C 361/05	Teatis ettevõtjatele – teatavate tööstus- ja põllumajandustoodete suhtes kehtestatud ühise tollitariifis- tiku ühepoolsete tariifide peatamist käsitlevate taotluste uus voor	36
2017/C 361/06	Eelteatis koondumise kohta (juhtum M.8644 – AXA / NN Group / Portfolio) — Võimalik lihtsustatud korras menetlemine ⁽¹⁾	37
2017/C 361/07	Eelteatis koondumise kohta (juhtum M.8518 – MDP/HPS/Nevada/Towergate) — Võimalik lihtsustatud korras menetlemine ⁽¹⁾	39
2017/C 361/08	Eelteatis koondumise kohta (juhtum M.8671 – BP/Bridas/Axion) — Võimalik lihtsustatud korras menetlemine ⁽¹⁾	41

MUUD AKTID

Euroopa Komisjon

2017/C 361/09	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvalitee- dikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase taotluse avaldamine	42
---------------	--	----

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS

Toiduainete annetamist käsitlevad ELi suunised

(2017/C 361/01)

Sisukord

	Lk
1. Sissejuhatus	2
1.1. Taust	2
1.2. Eesmärk	3
2. Kohaldamisala	4
2.1. Mis on toiduainete ümberjaotamine?	4
2.2. Mis on toiduainete ülejääk?	4
2.3. Kes protsessis osalevad?	5
3. Toiduainete ümberjaotamine, osalejate rollid ja kohustused	6
3.1. Toiduainete ümberjaotamisega tegelevate organisatsioonide ja heategevusorganisatsioonide tegevus	8
3.1.1. Toiduainete ülejäägi sorteerimine ümberjaotamise hõlbustamiseks	9
3.2. Jälgitavus	9
4. Esmase kohustuse ja vastutuse määramine toiduohutuse küsimuste tekkimisel	11
4.1. Õiguslik kontekst	11
4.2. Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele	12
5. Hügieenieeskirjad ja toiduainete ülejäägi ümberjaotamine	12
5.1. Toiduainete annetamise kõigi tegevuste suhtes kohaldatavad üldised hügieeninõuded	13
5.2. Loomsete toiduainete ümberjaotamisele kohaldatavad hügieeni erinõuded	13
5.3. Majutus-, toitlustus- ja toitlustusteenuste sektorist pärit toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele kohaldatavad hügieeninõuded	14
5.4. Toidu ülejäägi külmutamine ümberjaotamise hõlbustamiseks	15
6. Tarbijatele suunatud toidualane teave	15
6.1. Õiguslik kontekst	15
6.2. Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele	17
6.2.1. Pakendatud toiduainete kohta nõutav teave	17
6.2.2. Keelenõuded	17
6.2.3. Pakendamata toiduainete kohta nõutav teave	17

6.3.	Tähtajamärgistus	18
6.3.1.	Õiguslik kontekst	18
6.3.2.	Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele	18
6.3.3.	Munad: kuupäeva märkimise eeskirjad ja tavad	19
7.	Maksueeskirjad	19
7.1.	Käibemaks	19
7.2.	Maksustiimulid	20
8.	Muud ELi programmid	21
8.1.	Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks ja toiduannetused	21
8.2.	Põllumajandustoodete turu ühine korraldus	21
8.3.	Kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühine korraldus	22
	Viited	23
1. lisa.	Toiduannetamise asjaomaste õigusnormide kokkuvõtlik tabel	25
2. lisa.	Otsustusskeem: kas pean heategevusorganisatsiooni / toidupanka varustava jaemüüjana või heategevusorganisatsiooni / toidupanga eest toimivana täitma määruse (EÜ) nr 853/2004 sätteid?	29

1. SISSEJUHATUS

1.1. Taust

ELis oli 2015. aastal peaaegu veerand elanikkonnast, st 119,1 miljonit inimest, vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus ning 42,5 miljonit inimest ei saanud ülepäeviti lubada endale kvaliteetset toitu ⁽¹⁾. Samal ajal tekkis ELis aastas arvestuslikult umbes 88 miljonit tonni toidujäätmeid, millega seotud kulud olid hinnanguliselt 143 miljardit eurot ⁽²⁾.

Toidu raiskamisel on suur majanduslik ja sotsiaalne mõju, lisaks seab see tarbetu surve alla nii ammenduvad loodusvarad kui ka keskkonna. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni andmete kohaselt hävib või raisatakse ligikaudu kolmandik kogu maailmas toodetud toidust ⁽³⁾. Hävinud või raisatava toidu tootmiseks kulub ligikaudu üks neljandik igal aastal põllumajanduses tarbitavast veest ⁽⁴⁾ ja selle toidu tootmiseks vajaliku põllumajandusmaa pindala võrdub Hiina pindalaga ⁽⁵⁾. Toidujäätmete arvele langeb umbes 8 % kogu maailma aastasest kasvuhoonegaaside heitest ⁽⁶⁾.

Toidu raiskamise vältimiseks tuleks eelkõige tegutseda lähtetasandil, vähendades toiduainete ülejäägi teket toidutarneahela igas etapis (tootmine, töötlemine, turustamine ja tarbimine). Söögikõlblike toiduainete ülejäägi tekkimisel on kõige mõistlikum suunata need inimtoiduna ümberjaotamiseks.

Lisaks sellele, et toiduainete annetamine aitab võidelda toidupuudusega, võib see olla ka tõhus vahend, et vähendada toiduainete ülejääki, mis suunatakse tööstuslikuks tarbimiseks või jäätmekäitlusesse ja sealt prügilasse. Kuigi toiduainete ülejäägi ümberjaotamine on kasvav trend ning toiduainete tootjad ja jaemüüjad on valmis annetama oma ülejäägi toidupankadele ja heategevusorganisatsioonidele, moodustab ümberjaotatavate toiduainete kogus endiselt vaid väikese osa kogu ELis tekkivast söögikõlblike toiduainete ülejäägist. Näiteks jagas Euroopa Toidupankade Föderatsioon 2016. aastal 6,1 miljonile inimesele 535 000 tonni toiduaineid, ⁽⁷⁾ mis moodustab vaid murdosa ELis igal aastal tekkivate toidujäätmete hinnangulisest mahust.

⁽¹⁾ Eurostat, 2017.

⁽²⁾ *Estimates of European food waste levels*, FUSIONS (märts 2016).

⁽³⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2011. „Global Food Losses and Food Waste – Extent, Causes and Prevention.“ Rooma, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon.

⁽⁴⁾ M. Kumm, H. de Moel, M. Porkka, S. Siebert, O. Varis, ja P.J. Ward; 2012. „Lost Food, Wasted Resources: Global Food Supply Chain Losses and Their Impacts on Freshwater, Cropland and Fertilizer Use“; *Science of the Total Environment* 438: 477–489.

⁽⁵⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2013. „Food Wastage Footprint & Climate Change“; Rooma, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon.

⁽⁶⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon, 2015. „Food Wastage Footprint & Climate Change“; Rooma, ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon.

⁽⁷⁾ Euroopa Toidupankade Föderatsioon: <http://www.eurofoodbank.eu/>. Lisaks jagatakse organisatsiooni Tafel (Saksa toidupangad, kes ei ole Euroopa Toidupankade Föderatsiooni liikmed) kaudu igal aastal ligikaudu 220 000 tonni toiduaineid umbes 1,5 miljonile inimesele.

Liikmesriigid ja sidusrühmad on kindlaks teinud ohutute söögikõlblike toiduainete ELis ümberjaotamise õiguslikud ja praktilised takistused nii annetajate kui ka vastuvõtjate jaoks ⁽¹⁾. Komisjoni esitatud tegevuskavas ringmajanduse edendamiseks ⁽²⁾ on seepärast esitatud nõue, et toiduainete annetamise lihtsustamiseks peab komisjon muu hulgas muutma selgemaks toiduga seotud ELi õigusaktid.

1.2. Eesmärk

Käesolevate suuniste eesmärk on selgitada ELi õigusaktide asjaomaseid sätteid ja aidata kõrvaldada ELi praeguses õiguslikus raamistikus esinevaid tõkkeid, mis takistavad toiduainete ümberjaotamist. Eelkõige on suuniste eesmärk:

- lihtsustada toiduainete ülejäägi pakujate ja vastu võtjate jaoks ELi õigusraamistikus toiduohutuse, toiduhügieeni, jälgitavuse, kohustuste, käibemaksu jne osas sätestatud nõuete täitmist;
- edendada toiduainete ülejäägi suhtes kohaldatavate ELi eeskirjade ühtset tõlgendamist reguleerivate asutuste poolt ELi liikmesriikides.

Toiduainete annetamist käsitlevates ELi suunistes keskendutakse ELi tasandil lahendamist vajavatele küsimustele soovides täiendada, kuid mitte dubleerida liikmesriikides kehtestatud suuniseid. Riikliku ja/või valdkondliku tasandi suunistel, mis on sageli koostatud ümberjaotamises osalevate partnerite ning riikliku ja/või piirkondliku tasandi pädevate asutuste koostöös, on tähtis roll toiduohutuse ja jälgitavuse tagamisel ning toiduainete ülejäägi kokkukogumisse ja ümberjaotamisse kaasatud osalejate ülesannete ja kohustuste selgitamisel ⁽³⁾. Ka üleeuroopaliste valdkondlike suuniste ⁽⁴⁾ eesmärk on toetada toiduainete ümberjaotamise püüdlusi ja edendada parimate tavade jagamist.

Seepärast soovib komisjon tungivalt koostada riiklikul tasandil asjaomased eeskirjad ja/või suunised toiduainete annetamise kohta, et selgelt sätestada kõigi osalejate jaoks riiklikul tasandil kehtivad eeskirjad ja olemasolev töökord, sealhulgas ka oluliste osalejate kohustused, et lihtsustada nõuete järgimist ja edendada parimaid tavasid. Riiklike suuniste ja eeskirjade koostamisel võivad liikmesriikide osalejad eeskujuks võtta Euroopa Komisjoni vastu võetud ELi toiduainete annetamist käsitlevaid suuniseid, mille suhtes on konsulteeritud ELi toidukao ja toidujäätmete platvormiga ⁽⁵⁾.

Liikmesriikide suunistes võib täiendavalt täpsustada toidukäitlejate rollid ja vastutusosalad valdkondades, kus kehtivad sise-riiklikud eeskirjad, näiteks seoses kohustustega (vt ka punkt 4). Lisaks võivad liikmesriikide pädevad asutused kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 852/2004 ⁽⁶⁾ artikli 8 lõikega 3 toetada toiduainete ülejäägi kokkukogumise ja ümberjaotamise hea tava käsiraamatute koostamist ja levitamist. Selleks et soodustada toiduainete annetamist, võivad riiklikud pädevad asutused kaaluda maksusoodustuste kohaldamist toidukäitlejate (vt punkt 7.2) suhtes ning toetada asjaomaste osalejate poolt teabe, teabevahetuse ja koolitustegevust, et tagada toiduainete ohutu ümberjaotamine kohapeal.

⁽¹⁾ Sellele on osutatud näiteks järgmistes dokumentides: „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“ (Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, 2014); „Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention“ (UK House of Lords, 2013–2014); „Review of EU legislation and policies with implications on food waste“ (FUSIONS, 2015); „Food redistribution in the Nordic Region“ (Põhjamaade Ministrite Nõukogu, TemaNord, 2014–2016); samuti komisjoni kohtumistel ning riiklikelt pädevatelt asutustelt ja sidusrühmadelt, sealhulgas 2016. aastal ELi ringmajanduse tegevuskava raames loodud ELi toidukao ja toidujäätmete platvormi liikmetelt (vt http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/index_en.htm), eraldi laekunud arvamustes.

⁽²⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“ [COM(2015) 614 final].

⁽³⁾ „Food redistribution in the Nordic Region, phase II: identification of best practice models for enhanced food redistribution“ (Põhjamaade Ministrite Nõukogu, TemaNord, 2016).

⁽⁴⁾ Näiteks suunised „Every Meal Matters – Food donation guidelines“ (FoodDrinkEurope/EuroCommerce/Euroopa Toidupankade Föderatsioon), mida toetas Euroopa Komisjoni alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.4.2004, lk 1).

Selleks et hõlbustada teabevahetust toiduainete annetamise riiklike tavade kohta, avaldab komisjon ELi liikmesriikides vastuvõetud suunised toidujäätmete tekke ennetamise veebisaidil ⁽¹⁾. Kui komisjonile antakse teada liikmesriikides ja üle-euroopalistes sektorites olemasolevatest toiduainete annetamise hea tava suunistest, mis on kooskõlas ELi toiduhügieeni eeskirjadega, ⁽²⁾ tehakse need kättesaadavaks ka veebiregistris ⁽³⁾.

2. KOHALDAMISALA

Toiduainete annetamist käsitlevate ELi suuniste kohaldamisala hõlmab selliste toiduainete kokkukogumist ja ümberjaotamist toidukäitlejate poolt, mida toiduainete valdaja pakub tasuta.

2.1. Mis on toiduainete ümberjaotamine?

Toiduainete ümberjaotamine on protsess, mille puhul toiduainete ülejääk, mis muidu võiks raisku minna, kogutakse kokku ja jagatakse inimestele, eelkõige abivajajatele.

Selleks et vältida toidukadu ja toidujäätmete teket ning edendada toiduga kindlustatust on ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni valdkonnaülene tööühm teinud ettepaneku määratleda mõiste „inimtoiduks ettenähtud ohutute ja toitvate toiduainete kokkukogumine ja ümberjaotamine“ järgmiselt ⁽⁴⁾:

— „inimtoiduks ettenähtud ohutute ja toitvate toiduainete kokkukogumine“ hõlmab selliste töödeldud, osaliselt töödeldud või töötlemata toiduainete saamist tasu eest või tasuta, mis oleks vastasel juhul põllumajanduse, loomakasvatuse ja kalanduse toidutarneahelas kõrvaldatud või raisatud. „Inimtoiduks ettenähtud ohutute ja toitvate toiduainete ümberjaotamine“ hõlmab saadud toiduainete ladustamist või töötlemist ning seejärel jaotamist toiduainete tarbijatele otse või vahendajate kaudu, tasu eest või tasuta, järgides ohutus- ja kvaliteedinõudeid ja asjakohast õigusraamistikku.

Selleks et toetada nii Euroopa Liidu kui ka riiklikul tasandil tehtavaid pingutusi kõigi Euroopa kodanike, eelkõige laste, tervisliku ja tasakaalustatud toitumise edendamisel, tuleks toiduainete ümberjaotamisel võimaluse korral lähtuda tasakaalustatud toitumise põhimõtetest. Sellega seoses tuleks lähtuda riikide toitumistalastest suunistest.

Toiduainete annetamist käsitlevad ELi suunised on kooskõlas ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni määratlusega toiduainete ümberjaotamise kohta, kuid nende eesmärk on selgitada asjaomaste ELi õigusaktide sätteid, mida kohaldatakse, kui toiduainete valdaja teeb toiduained tasuta kättesaadavaks. Toiduainete ümberjaotamine hõlmab mitmesuguseid osalejaid, võrgustikke ja tegevusi, mis kiiresti muutuvad. Kuigi toiduainete ümberjaotamisel on tavaliselt peamiseks partneriteks toidupangad, võib järgnevalt esitatud suuniseid, milles käsitletakse ELi asjakohaste (nt toiduohutuse, toiduhügieeni, tarbijate teavitamise, vastutuse jne) eeskirjade rakendamist, kohaldada ka toiduainete ümberjaotamise muude mudelite ja/või osalejate suhtes. Need võivad hõlmata üksusi, kes tegelevad toiduainete mittetulundusliku ümberjaotamisega, nagu sotsiaalkauplused või -sööklad, kus lõpptarbija mõnel juhul toiduainete või eine eest ka maksab.

2.2. Mis on toiduainete ülejääk?

Toiduainete ülejääk, mis hõlmab valmistoiduaineid (sh värske liha, puu- ja köögiviljad), poolfabrikaate ja toidu koostisosi, võib tekkida mitmesugustel põhjustel toidu tootmis- ja turustusahela mis tahes etapis. Näiteks võivad põllumajanduses ja tootmises ülejäägi tekkimist põhjustada toiduained, mis ei vasta tootja- ja/või kliendipoolsele tootekirjeldusele (nt ebahütlase värvuse, suuruse, kujuga jne tooted), praaktooted ja vale märgistusega tooted. Nõudluse ja pakkumise haldamise probleemid võivad põhjustada ülemäära tellimist ja/või tellimuste tühistamist. Aegumiskuupäeva märkimisega seotud probleemid, nagu tarnimisjärgne ebapiisav säilivusaeg või „parim enne“ aja ületanud toiduainete ümberjaotamist takistavad riiklikud eeskirjad, võivad samuti takistada toiduainete müüki ja jaotamist tavapäraste jaemüügi kanalite kaudu.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 852/2004.

⁽³⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/dyna/hygienelegislation/>

⁽⁴⁾ ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (mai 2015). „Comprehensive definition for „recovery and redistribution of safe and nutritious food for human consumption“ (<http://www.fao.org/save-food/news-and-multimedia/news/news-details/en/c/288692/>).

Toiduainete ülejääki võib ümber jaotada tingimusel, et see on kõlblik inimtoiduks ning vastab toiduohutust ja tarbijatele esitatavat toidualast teavet käsitlevates ELi eeskirjades sätestatud kõikidele toiduohutuse nõuetele⁽¹⁾ ning asjakohastele siseriiklikele eeskirjadele. Annetamiseks sobivad näiteks toiduained, mis ei vasta tootja- või kliendipoolsele tootekirjeldusele; mille pakend ja/või märgistus on kannatada saanud, kuid see ei ole vastuolus toiduohutuse ega tarbijatele esitatava teabega; mis on hooajalised (näiteks konkreetsete pühade või reklaamitegevusega seotud tooted); mis koristatakse tootja nõusolekul otse põllult; mille „parim enne“ kuupäev on möödas, kuid mida võib veel ohutult tarbida; mis on kokku kogutud ja/või konfiskeeritud reguleerivate asutuste poolt muudel kui toiduohutuse põhjustel.

Toidukäitlejad saavad seega toiduainete ülejääki ümber jaotada ja toiduaineid annetada toidutarneahela igas etapis. Toidukäitlejad (põllumajandustootjad, toiduainete tootjad ja jaemüüjad) võivad annetada toiduainete ülejäägi ümberjaotusorganisatsioonidele (nt toidupankadele), kogumisvõrgustikele ja muudele heategevusorganisatsioonidele või otse tarbijatele (nt töötajatele).

2.3. Kes protsessis osalevad?

ELi toiduainete annetamise suunised hõlmavad kõiki toidutarneahelas osalejaid – nii annetajaid kui ka annetuse vastuvõtjaid. Suuniste eesmärk on selgitada toidukäitlejate konkreetseid ülesandeid ja kohustusi toiduainete ülejäägi ümberjaotamisel nagu on sätestatud ELi toidualastes õigusaktides ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 178/2002⁽²⁾ (nn üldiste toidualaste õigusnormide määrus).

Toiduainete ülejäägi ümberjaotamise võrgustik ELis on keerukas ning hõlmab mitmesuguseid osalejaid ja tegevuse liike.

Annetajad

Need on toidukäitlejad, kes võivad pakkuda toidutarneahela mis tahes etapis (põhitootmine, toiduainete töötlemine ja tootmine, jaemüük ja turustamine), samuti toitlustuse ja majutusteenuste sektoris tekkinud toiduainete ülejääki.

Annetuse vastuvõtjad

Need on organisatsioonid, kes tegelevad toiduainete ülejäägi ümberjaotamisega ning neid liigitatakse nn taga- ja eesliini organisatsioonideks, kusjuures mõned organisatsioonid võivad täita mõlema rühma funktsioone⁽³⁾.

- Tagaliini organisatsioonid koguvad kokku toidutarneahelas osalejate annetatud toiduained, transpordivad, ladustavad ja jaotavad need võrguga liitunud kvalifitseeritud heategevusorganisatsioonidele (heategevusorganisatsioonid, sotsiaalsööklad, sotsiaalettevõtted jne).
- Eesliini organisatsioonid saavad annetatud toiduained tagaliini organisatsioonidelt ja/või otse toidutarneahela osalistelt ning pakuvad neid abisaajatele mitmesuguses vormis (nt toidupakid ning supiköörides, sotsiaalsööklates ja -kohvikutes pakutav toit); mõned võivad müüa abivajavatele inimestele toiduaineid subsideeritud soodushinnaga.

Paljudes liikmesriikides on tagaliini organisatsioonideks toidupangad, kuid mõnes liikmesriigis (nt Eesti, Saksamaa ja Madalmaad) jaotavad toidupangad toiduaineid mitte ainult teistele organisatsioonidele, vaid ka otse lõplikele abisaajatele. Ees- ja tagaliini organisatsioonide ülesanded võivad liikmesriigiti erineda – mõne organisatsiooni tegevus piirdub toiduainete ladustamise, transportimise ja turustamisega, teised töötlevad toiduaineid ja valmistavad toitu ja/või eineid lõplike abisaajate jaoks.

Käesolevas dokumendis nimetatakse tagaliini organisatsioone toiduainete ümberjaotuse organisatsioonideks ja eesliini organisatsioone heategevusorganisatsioonideks.

⁽¹⁾ Selleks et aidata tootmisel ja jaotamisel suurendada toiduainete ja jookide ülejäägi ümberjaotamist on Ühendkuningriigi jäätmete ja ressurside kasutamise tegevuskavas (Waste and Resources Action Programme – WRAP) esitatud suunised selle kohta, millised toiduained ümberjaotamiseks sobivad. „Framework for Effective Redistribution Partnerships“ (WRAP, 2016).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

⁽³⁾ Selline liigitus on esitatud organisatsioonide FoodDrinkEurope, EuroCommerce ja Euroopa Toidupankade Föderatsiooni koostatud toiduainete annetamise suunistes „Every Meal Matters“, juuni 2016, lk 16.

Eraannetajad

Üldiste toidualaste õigusnormide määrust, milles on sätestatud ELi toidualaste õigusnormide aluseks olev õigusraamistik, ei kohaldata isiklikuks koduseks kasutamiseks ette nähtud esmatoodangu suhtes ning eraotstarbeliseks koduseks tarbimiseks ette nähtud toidu kodus valmistamise, käitlemise või ladustamise suhtes. Sellest järeldub, et eraisikud, kes pakuvad toitu kogukonna või muude heategevusürituste jaoks, sealhulgas toiduainete kogumisalgatused, ei ole kohustatud järgima üldiste toidualaste õigusnormide määrust nagu ka heategevusorganisatsioonid, kes saavad aeg-ajalt eraisikutelt toiduaineid. Siiski võivad liikmesriigid anda riiklikes eeskirjades täiendavaid selgitusi või nõuandeid, et aidata eraisikutelt annetusi saavatel heategevuslikel ja kogukondlikel toiduainete pakkujatel täita ohutu toidu pakkumise kohustust.

ELi toiduhügieeni ja toidualase teabe eeskirju kohaldatakse ainult selliste ettevõtjate suhtes, kelle tegevuse puhul on tähelestatav teatav järjepidevus ja teatav organisatoorne tase. ELi toiduainete annetamise suuniste kohaldamisala ei hõlma toidu juhuslikku käitlemist, valmistamist, ladustamist ja pakkumist eraisikute poolt sellistel üritustel nagu kiriku-, kooli- või küllalaadad. Neid märkusi selgitatakse täpsemalt toiduainete hügieeni käsitleva määruse (EÜ) nr 852/2004 teatavate sätete rakendamiseks antud suuniste („Guidance document on the implementation of certain provisions of Regulation (EC) No 852/2004 on the hygiene of foodstuffs“) ⁽¹⁾ punktis 3.8. Liikmesriikide pädevad asutused võivad koostada täiendavaid suuniseid, et selgitada, kas kogukondlik või heategevuslik toiduainete pakkumine peab olema registreeritud toiduhügieeni eeskirjade alusel ⁽²⁾.

Vahendajad

Toiduainete ümberjaotamise hõlbustamiseks võivad vahendusorganisatsioonid viia kokku toiduainete annetajad ja vastuvõtjad ning sobitada toiduainete ülejäägi pakkumist võimaliku nõudlusega. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) võrgustike kasutamisel julgustatakse platvormi või muu digitaalse lahenduse omanikku juhtima toiduainete annetajate ja vastuvõtjate (kui need on toidukäitlejad, vt allpool punkt 3) tähelepanu nende ELi toidualastes õigusnormides sätestatud kohustustele. Organisatsiooni, kes vastutab IKT-võrgustiku eest, võiks käsitleda infoühiskonna teenuse pakkujana, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2000/31/EÜ ⁽³⁾.

Kui vahendusorganisatsiooni tegevus hõlmab toiduainete ettevalmistamist, töötlemist, ladustamist ja/või turustamist (näiteks organisatsioon, kes haldab üldkasutatavat külmikut, kuhu annetajad paigutavad ümberjaotamiseks annetatud toiduained), käsitletakse teda tõenäoliselt toidukäitlejana. Sellistel juhtudel kohaldatakse nende tegevuse suhtes ELi toiduainete annetamise suuniseid.

3. TOIDUAINETE ÜMBERJAOTAMINE, OSALEJATE ROLLID JA KOHUSTUSED

Toiduainete ümberjaotamise puhul kehtivad üldised toidualased õigusnormid. Toiduainete tarnimisega seotud kasumit taotlevat või kasumitaotluseta tegevust käsitatakse selgelt toidu turule laskmisena:

— „turule laskmine“ – toidu või sööda valdamine müügi eesmärgil, kaasa arvatud müügiks pakkumine ja mis tahes muud liiki üleandmine tasu eest või tasuta ning müük, levitamine ja muud liiki üleandmine ⁽⁴⁾.

Organisatsioone, kes saavad endale toiduainete ülejäägi (toiduainete ülejäägi ümberjaotamisega tegelevad organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid), käsitletakse üldiste toidualaste õigusnormide määruse kohaselt toidukäitlejatena:

— „toidukäitlemisettevõtja“ – avalik või eraõiguslik kasumit taotlev või kasumitaotluseta juriidiline isik, kes on seotud toidu ükskõik millisel tootmis-, töötlemis- või turustusetapil toimuva mis tahes tegevusega ⁽⁵⁾;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_legis_guidance_reg-2004-852_en.pdf

⁽²⁾ Vt näiteks „Guidance on the application of EU food hygiene law to community and charity food provision“, UK Food Standards Agency, märts 2016.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

⁽⁴⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 3 punkt 8.

⁽⁵⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 3 punkt 2.

— „toidukäitleja“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle ülesandeks on tagada toidualaste õigusnormide nõuete täitmine tema juhitavas toidukäitlemisettevõttes ⁽¹⁾.

Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artiklis 17 on määratletud kogu toidutarneahela kõikide toidukäitlejate (põllumajandustootjad, toiduainete ja sööda tootjad, importijad, vahendajad, turustajad, avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud toitlustusettevõtted, toiduainete ümberjaotamisega tegelevad ja heategevusorganisatsioonid jne) ja ELi liikmesriikide pädevate asutuste kohustused:

„1. Toidu- ja söödakäitlejad peavad enda juhitava ettevõtte kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel tagama toidu ja sööda vastavuse nende tegevust reguleerivatele toidualaste õigusnormide nõuetele ning kontrollima kõnealuste nõuete täitmist.

2. Liikmesriigid jõustavad toidualased õigusnormid ning jälgivad ja kontrollivad, et toidu- ja söödakäitlejad täidaksid toidualaste õigusnormide asjakohaseid nõudeid kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel. [...]“ ⁽²⁾.

Artikli 17 lõike 1 kohaselt on toidukäitlejad kohustatud osalema aktiivselt toidualaste õigusnormide nõuete rakendamisel ja kontrollima kõnealuste nõuete täitmist. Kõnealune üldine nõue on tihedalt seotud muude kohustuslike nõuetega, mis on sätestatud toidualastes erieeskirjades (nt ohuanalüüsi ja kriitiliste kontrollpunktide süsteemi (edaspidi „HACCP-süsteem“) põhimõtete rakendamine toiduhügieeni valdkonnas). Seega on toidu- ja söödakäitlejate esmane kohustus ⁽³⁾ tagada nende juhitud ettevõtetes kõigi tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappide ning toidutarneahelas toimuva tegevuse vastavus kõikidele toidukäitlejate tegevust reguleerivate ELi ja riiklike toidualaste õigusnormide nõuetele ning kontrollida kõnealuste nõuete täitmist.

Arvestades, et kõige edukamalt saab ohutu süsteemi toidu tarnimiseks ja tarnitava toidu ohutuse tagamiseks töötada välja toidukäitleja, lasub tal esmane kohustus toidualastest õigusnormidest kinnipidamise, eriti aga toiduohutuse tagamise eest. (Esmase kohustuse ja õigusliku vastutuse koostoime kohta vt punkt 4).

Toiduainete ülejäägi ümberjaotamisega tegelevad toidukäitlejad peavad kõikide tegevuste puhul, mis on seotud toiduainete tootmise ja turustamisega, üksikhaaval hindama, millised nõuded on asjakohased, ning tagama, et toiduohutuse ja tarbijate teavitamise nõuded oleksid täidetud. Toiduainete ülejääki käitlevate ja ümber jaotavate organisatsioonide (toiduainete ümberjaotuse organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid) suhtes kehtivast esmase kohustuse täitmise üldnõudest tulenevad kohustused on näiteks vajadus tagada jahutatud toiduainete külmaahela katkematus, keeld jaotada ümber toiduaineid, mille „kõlblik kuni“ kuupäev on möödas, nagu on sätestatud tarbijatele toidualase teabe esitamist käsitlevates ELi eeskirjades ja üldiste toidualaste õigusnormide määruuses ⁽⁴⁾.

Toidukäitlejad, kes tegelevad toiduainete ümberjaotamisega peaksid rakendama head hügieenitava ja enesekontrolli süsteemi (HACCP-süsteemi) ⁽⁵⁾. Toiduainete ümberjaotamisele kohandatud enesekontrollisüsteemide kindlaksmääramine aitab toiduainete ümberjaotamisega tegelevatel organisatsioonidel ja heategevusorganisatsioonidel hallata tegevusega seotud riske ja kontrollida, kas nõuded on täidetud (näiteks külmladustamise temperatuuri registreerimine ja kontrollimine). Vastavalt komisjoni teatisele ⁽⁶⁾ esitatud selgitustele, võib sellise kava koostamisel kohaldada proportsionaalset ja paindlikku lähenemisviisi.

Toidukäitlejad, toiduainete ümberjaotamisega tegelevad organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid peavad lisaks kontrollima, et nende kontrolli all oleva tegevuse puhul järgitakse toidualaste õigusnormide nõudeid, ning nad võivad sellega seoses keelduda toodetest, mida soovitakse annutada, kui need võivad lõpptarbijat ohustada (nt kahjustunud pakendiga tooted, ebatavalise välimusega toiduained, tooted, mille „kõlblik kuni“ on liiga lähedal, et neid saaks ohutuna tarbijatele jaotada ning tarbija jõuaks need ära tarbida enne kõlblikkusaja lõppu jne).

⁽¹⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 3 punkt 3.

⁽²⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 17 lõiked 1 ja 2.

⁽³⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse põhjendus 30.

⁽⁴⁾ Tarbijatele toidualase teabe esitamist käsitleva määruse (EL) nr 1169/2011 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18) artiklis 24 on sätestatud, et vastavalt määruse (EÜ) nr 178/2002 artikli 14 lõigetele 2–5 ei loeta toitu pärast tarvitamise tähtpäeva möödumist enam ohutuks.

⁽⁵⁾ HACCP-süsteemi põhised menetlused: HACCP-süsteemi põhimõtetele põhinevad menetlused ehk enesekontrolli süsteem, mille abil toimub toiduohutuse suhtes oluliste ohtude tuvastamine, hindamine ja ohjamine kooskõlas HACCP-süsteemi põhimõtetega.

⁽⁶⁾ Komisjoni teatis eeltingimuste programme ja HACCP põhimõtetele põhinevaid menetlusi hõlmavate toiduohutuse juhtimise süsteemide rakendamise kohta, sh rakendamise hõlbustamise/paindlikumaks muutmise kohta teatavates toidukäitlemisettevõtetes (2016/C 278/01) (ELT C 278, 30.7.2016, lk 1).

Nagu kõik toidutarneahelas osalejad, peavad ka toiduainete ümberjaotamisega tegelevad organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid tagama eelkõige, et turule lastud toiduained on ohutud vastavalt üldiste toidualaste õigusnormide määruse artiklis 14 sätestatud toiduohutuse nõuetele, mis on sõnastatud järgmiselt:

„1. Toitu ei tohi turule viia, kui see ei ole ohutu.

2. Ohutuks ei saa pidada toitu, mis on a) tervisele kahjulik; b) inimtoiduks kõlbmatu [...]“⁽¹⁾.

Mõisteid „tervisele kahjulik“ ja „inimtoiduks kõlbmatu“ on täiendavalt selgitatud üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 14 lõigetes 3–5 ning suunistes, mis komisjon ja liikmesriigid on koostanud, et toetada kõiki osalejaid üldiste toidualaste õigusnormidega seotud kohustuste täitmisel⁽²⁾.

Üldiste toidualaste õigusnormide määruses on sätestatud ka üldine jälgitavuse nõue, mida kohaldatakse kõigi ELi turule lastud toiduainete suhtes (vt ka punkti 3.2, kus seda küsimust on täpsemalt käsitletud):

„— Toit, sööt, toiduloom ning iga aine, mis on ette nähtud toidu või sööda koostisse lisamiseks või mille lisamist eeldatakse, peab olema jälgitav kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel“⁽³⁾.

Selleks et täita üldist jälgitavuse nõuet, peavad toiduainete ülejäägi ümberjaotamises osalevad organisatsioonid pidama arvestust selle kohta, kellelt nad toiduaineid saavad. Kui need organisatsioonid pakuvad toiduaineid teistele ettevõtjatele, siis peavad nad dokumenteerima ka selle, kellele toiduained edasi tarniti (vt punkt 3.2).

Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 19 kohaselt on kõik toidukäitlejad lisaks kohustatud ohtliku toidu kõrvaldama, tagasi võtma või teatama sellisest toidust:

„1. Kui toidukäitleja peab vajalikuks või kui tal on põhjust arvata, et tema imporditud, toodetud, töödeldud, valmistatud või turustatud toit ei vasta toiduohutusnõuetele, siis algatab ta viivitamata menetlused kõnealuse toidu kõrvaldamiseks turult, kui toit on kõnealuse esmakäitleja vahetu kontrolli alt väljunud, ning teatab sellest pädevatele asutustele. Kui toode võib olla juba tarbijani jõudnud, siis annab käitleja tarbijatele tõhusat ja täpset teavet toote kõrvaldamise põhjuste kohta ning toimetab tarbijatele juba tarnitud tooted vajaduse korral tagasi, kui muud meetmed ei ole piisavad tervisekaitse kõrge taseme saavutamiseks.

2. Toidukäitleja, kes tegeleb sellise jaemüügi või turustamisega, mis ei mõjuta toidu pakendamist, etikettimist, ohutust ega terviklikkust, algatab oma vastava tegevuse piires menetlused toiduohutusnõuetele mittevastava toidu kõrvaldamiseks turult ning aitab tagada toidu ohutust, edastades toidu jälgimiseks vajalikku asjakohast teavet ning osaledes tootjate, töötajate, valmistajate ja/või pädevate asutuste võetavates meetmetes.

3. Toidukäitleja teavitab viivitamata pädevaid asutusi, kui ta arvab või kui tal on põhjust arvata, et toit, mille ta on turule viinud, võib kahjustada inimeste tervist. Käitlejad teavitavad pädevaid asutusi meetmetest, mis on võetud lõpptarbijaga seotud ohu ärahoidmiseks, ning ei takista ega pidurda ühegi isiku siseriikliku õiguse ja õiguspraktika kohast koostööd pädevate asutustega, kui see võib ära hoida või kõrvaldada toidust tuleneva ohu või seda vähendada. [...]“

3.1. Toiduainete ümberjaotamisega tegelevate organisatsioonide ja heategevusorganisatsioonide tegevus

See, milliseid toiduohutust ja tarbijate teavitamist käsitleva ELi õigusraamistiku kohaseid erinõudeid kohaldatakse, sõltub organisatsiooni tegevusest ja tegevusmudelist. Sõltuvalt sellest, kas organisatsioon annab ümberjaotatud toiduained teisele organisatsioonile või otse lõpptarbijale ning lähtuvalt organisatsiooni tegevusest (nt loomsete toiduainete annetamine, toiduvalmistamine), võidakse tema suhtes kohaldada erinevaid jälgitavuse, toiduhügieeni ja toidualase teavitamise nõudeid.

⁽¹⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 14 lõiked 1 ja 2.

⁽²⁾ Juhis üldiseid toidualaseid õigusnorme käsitleva määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklite 11, 12, 14, 17, 18, 19 ja 20 rakendamise kohta. Toiduahela ja loomatervishoiu alalise komitee järeldused. https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_guidance_rev_8_en.pdf

⁽³⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikkel 18.

Seepärast on oluline vaadelda ükshaaval toiduainete ümberjaotamisega tegeleva organisatsiooni iga tegevust, sest kohaldatavad eeskirjad ja seotud kohustused võivad olla erinevad.

Kuna toiduainete ümberjaotamisega tegelevate organisatsioonide ja heategevusorganisatsioonide tegevus on enamasti seotud toiduainete jaotamisega, siis võib neid üldiste toidualaste õigusnormide määrase kohaselt käsitada jaekaubanduse valdkonna toidukäitlejatena.

— „Jaemüük“ – toidu käitlemine ja/või töötlemine ning toidu hoiustamine müügikohas või tarnimine lõpptarbijale, kaasa arvatud jaotusterminalid, toitlustusettevõtjad, tehasesööklad, asutuste toitlustusettevõtjad, restoranid ja muud samalaadsed toiduteenust pakkuvad ettevõtjad, kauplused, selvehallide jaotuskeskused ja hulgimüügipunktid ⁽¹⁾.

ELi toiduhügieeni eeskirjade kohaselt käsitletakse toiduainete ümberjaotamisega tegelevaid organisatsioone ja heategevusorganisatsioone enamasti jaemüügi- või jaotuskeskustena, kelle tegevus piirdub ladustamise ja transpordiga. Euroopa Liidu toiduhügieeni eeskirjade (sh loomse toiduga seotud erimeetmete) kohaldamist on täiendavalt selgitatud punktis 5.

ELi toidu märgistamise eeskirjade kohaselt käsitatakse toiduainete ümberjaotamisega tegelevaid organisatsioone ja heategevusorganisatsioone, kes tegelevad lõpptarbijale koheseks tarbimiseks ette nähtud toidu valmistamisega toitlustusettevõtetena. Selle staatusega kaasnevaid kohustusi, mis on seotud toidualase teabe esitamisega tarbijatele, on üksikasjalikult kirjeldatud punktis 6.

— „Toitlustusettevõtte“ – ettevõtte (sealhulgas sõiduk või püsilett või teisaldatav lett), nagu näiteks restoran, söökla, kool, haigla või toitlustusasutus, kus äritegevuse käigus valmistatakse toitu, mis on ette nähtud lõpptarbijale koheseks tarbimiseks ⁽²⁾.

3.1.1. Toiduainete ülejäägi sorteerimine ümberjaotamise hõlbustamiseks

Toiduaineid ei tohi turule lasta, kui need ei ole ohutud. Mõned liikmesriigid ja sidusrühmad on küsinud selgitusi selliste toodete ümberjaotamise kohta, mis koosnevad mitmest ühikust, millest osa ei pruugi olla inimtoiduks kõlblikud. Nende hulka võivad kuuluda näiteks: kott apelsine, kus mõni apelsin on hallitanud, mitmest individuaalpakendist koosnev jogurtipakend, milles mõni individuaalpakend on rikutud, karp mune, kus mõni muna on katki. ELi toiduohutuseeskirjade kohaselt ei ole toidukäitlejatel keelatud selliseid toiduaineid nende ümberjaotamise eesmärgil sorteerida. Üldiste toidualaste õigusnormide määrase artikli 14 lõikes 6 on sätestatud:

„— Kui ohtlik toit on sama tooteklassi või -liigi toidust koosneva partii või kaubasaadetise osa, siis eeldatakse, et kogu selle partii või kaubasaadetise toit on samuti ohtlik, välja arvatud juhul, kui üksikasjaliku hindamise tulemusena selgub, et puuduvad tõendid selle kohta, et ülejäänud osa toidupartiiist või -saadetisest oleks ohtlik.“

Seega võib annetaja (nt jaemüüja) või vastuvõtja (nt toiduainete ümberjaotamisega tegelev organisatsioon või heategevusorganisatsioon) apelsinivõrgu avada, et eraldada riknenud puuviljad inimtoiduks kõlblikest puuviljadest, kui üksikasjaliku hindamisega, on võimalik tagada, et ümberjaotatavad toiduained on söömiseks ohutud.

Üksikasjaliku hindamise puhul võib toidukäitleja, kaaludes kas toiduaine ühik on inimtoiduks kõlbmatu või mitte, lähendada komisjoni juhiseid üldiste toidualaste õigusnormide määrase rakendamise kohta ⁽³⁾. Sellisel hindamisel võib arvesse võtta mitmesuguseid tegureid, näiteks: toote liik (nt kergesti riknevad/mitteriknevad toiduained); toote koostis (nt suur/väike niiskusesisaldus); töötlemise tüüp/tase; visuaalsed ja organoleptilised omadused; ühikute ja pakendite terviklikkus; toote säilimisaeg; ladustamis- ja veotingimused; kasutusjuhendi olemasolu (kui seda nõutakse) jne.

3.2. Jälgitavus

Üldiste toidualaste õigusnormide määrase kohaselt on toidu jälgitavuse tagamine kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel toidukäitlejate üks peamisi kohustusi, et kaitsta tarbijaid kõikide toidutarneahelaga seotud riskide eest ja tagada toiduohutus. Kui tuvastatakse oht, mille tõttu tuleb toit turult kõrvaldada, võimaldab toote jälgitavuse süsteem teha seda kiiresti ja tõhusalt.

⁽¹⁾ Üldiste toidualaste õigusnormide määrase artikli 3 punkt 7.

⁽²⁾ Määrase (EL) nr 1169/2011 artikli 2 lõike 2 punkt d.

⁽³⁾ Juhis üldiseid toidualaseid õigusnorme käsitleva määrase (EÜ) nr 178/2002 artiklite 11, 12, 14, 17, 18, 19 ja 20 rakendamise kohta.

Toidu annetajad, kes on ise toidukäitlejad, peavad kehtestama jälgitavussüsteemi olenemata sellest, kas kõnealused toiduained lastakse turule müügi eesmärgil või tehakse tasuta kättesaadavaks ümberjaotamisega tegelevatele ja/või heategevusorganisatsioonidele. Nagu on selgitatud punktis 2.2, on jälgitavusnõuete täitmise kohustusest vabastatud eraisikud, kes annetavad toiduaineid sihtotstarbeliselt kogukonna- või heategevusüritustel, ning heategevusorganisatsioonid, kes saavad toiduaineid vahetevahel eraannetajatelt.

Nagu kõik toidukäitlejad, peavad toiduainete ümberjaotamisega tegelevad organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid, kes toiduainete ülejäägi vastu võtavad, rakendama toidutarneahela turvalisuse tagamiseks vajalikke jälgitavusmeetmeid. Võttes arvesse varasemaid kogemusi toiduohutust käsitlevate kriiside lahendamisel, on ELi tasandil kehtestatud erieeskirjad loomse toidu⁽¹⁾ ning idandite ja idandite tootmiseks ettenähtud seemnete kohta,⁽²⁾ et tagada kõnealuste toiduainete jälgitavuse nõuete õige kohaldamine. Täiendav teave selle kohta, kuidas jälgitavuse nõudeid praktikas rakendada, on esitatud ka juhises, mille eesmärk on toetada kõiki osalejaid üldiste toidualaste õigusnormide määrusega⁽³⁾ seotud kohustuste täitmisel.

Näiteks täpsustatakse juhises, et artiklis 18 sätestatud nõuete täitmiseks tuleb säilitada vähemalt järgmisi andmeid:

- tarnija nimi, aadress ja tarnitavate toodete identifitseerimistunnused;
- tarbija nimi, aadress ja kohale toimetatud toodete identifitseerimistunnused;
- kuupäev ja kui vaja, tehingu/tarne toimumisaeg;
- maht või kogus, vastavalt vajadusele.

Juhise kohaselt on määruse eesmärk täidetud, kui andmete säilitamise minimaalne periood on viis aastat pärast toote valmistamist või tarnimist.

Kuna toiduainete ümberjaotamine toimub toidu väärtusahela lõpus ning tavaliselt ei ladusta toiduainete ümberjaotamisega tegelevad organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid toiduaineid kuigi pika aja jooksul, leiab komisjon, et 2–5 aastat on sobiv ajavahemik andmete säilitamiseks. Liikmesriigid võivad täpsustada kõnealuseid tähtaegu siseriiklikes eeskirjades ja/või suunistes, lisades näiteks võimaluse kohandada andmete säilitamise ajavahemikku sõltuvalt asjaomase tegevuse laadist (nt sotsiaalsööklate puhul võiks nõutav ajavahemik olla lühem).

Euroopa Komisjon selgitas 2004. aastal, millised on jälgitavusega seotud kohustused toiduainete ümberjaotamisel⁽⁴⁾. Kõik toidutarneahela ettevõtjad peavad pidama arvestust nii saadud toodete tarnijate üle (nn „üks samm tagasi“) kui ka toodete saajate üle (nn „üks samm edasi“). Toiduainete jaotamisel lõpptarbijatele, ei ole vaja toiduainete saajaid registreerida.

Mõne toidukäitleja jaoks, näiteks jaemüügi- või toitlustusettevõtte jaoks, kes tavaliselt pakub toiduaineid vaid lõpptarbijale, võib põhimõtte „üks samm edasi“ kohane jälgitavuse tagamine toiduainete ümberjaotamisel olla seega uus kohustus. Kui toidukäitlejad annavad toiduained ümberjaotamisega tegelevatele organisatsioonidele või heategevusorganisatsioonidele, peavad nad tagama mitte ainult saadud, vaid ka nende poolt tarnitud toiduainete jälgitavuse (põhimõtte kohaselt „üks samm edasi“).

Ümberjaotusorganisatsioonide kohustused seoses toidu jälgitavusega erinevad heategevusorganisatsioonide kohustustest. Ümberjaotusorganisatsioonid peavad pidama arvestust nii toodete tarnijate üle (st tarnijad, kelle käest organisatsioonid neile pakutavad tooted saavad) kui ka organisatsioonide üle, kellele nad toiduaineid jaotavad. Heategevusorganisatsioonid, kes jaotavad toiduaineid lõpptarbijatele, peavad arvet pidama ainult neile toiduaineid tarnivate organisatsioonide üle.

⁽¹⁾ Komisjoni 19. septembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 931/2011 loomset päritolu toidu suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 178/2002 kehtestatud jälgitavuse nõuete kohta (ELT L 242, 20.9.2011, lk 2).

⁽²⁾ Komisjoni 11. märtsi 2013. aasta rakendusmäärus (EL) nr 208/2013 idandite ja idandite tootmiseks ettenähtud seemnete jälgitavuse nõuete kohta (ELT L 68, 12.3.2013, lk 16).

⁽³⁾ Juhis üldiseid toidualaseid õigusnorme käsitleva määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklite 11, 12, 14, 17, 18, 19 ja 20 rakendamise kohta.

⁽⁴⁾ E-2704/04.

Kalandus- ja vesiviljelustoodete puhul peab lisaks jälgitavuse üldnõuetele järgima ka jälgitavust käsitlevaid erinõudeid, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009⁽¹⁾ (millega luuakse liidu kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks) artiklis 58. See tähendab, et lisaks kohustusele järgida üldiste toidualaste õigusnormide määramises sätestatud jälgitavuse nõudeid, peavad toidukäitlejad (sh toiduainete ümberjaotuse organisatsioonid ja heategevusorganisatsioonid) valdama kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel konkreetset teavet, mis tagaks kalandus- ja vesiviljelustoodete jälgitavuse ning võimaldaks jälgida neid tooteid tagasiulatuvalt püügi- või saagikoristusetapini.

Mõnes liikmesriigis on koostatud täiendavad suunised, et aidata osalejatel täita toiduainete ümberjaotamisel jälgitavusega seotud kohustusi.

4. ESMASE KOHUSTUSE JA VASTUTUSE MÄÄRAMINE TOIDUOHUTUSE KÜSIMUSTE TEKKIMISEL

4.1. Õiguslik kontekst

Esmase kohustus ja õiguslik vastutus

Üldiste toidualaste õigusnormide määramise artiklis 17 sätestatud toidukäitlejate esmane kohustus tagada vastavus (nii ELi kui ka riikliku tasandi) toidualastele õigusnormidele (mitte ainult toiduohutuse, vaid ka muudele toiduvaldkonna õigusaktidele) kehtib nende kontrolli all oleva tegevuse kohta ja seda kohaldatakse kogu toidutarneahela ulatuses. Seetõttu on liikmesriikidel keelatud säilitada või vastu võtta õigussätteid, mis võiksid vabastada mõne toidukäitleja sellest kohustusest.

Esmase kohustuse nõue ei mõjuta liidu korra kehtestamist, mis reguleerib vastutuse jagamist toidutarneahela eri osalejate vahel. Selliste faktide ja asjaolude tuvastamine, mille põhjal võib käitlejale kriminaalkaristuse määrata ja/või ta tsiviilvastutusele võtta, on keeruline küsimus, mis sõltub väga palju erinevate õigussüsteemide struktuurist ning on põhimõtteliselt liikmesriikide pädevuses.

Kuigi artikli 17 lõikes 1 sätestatud nõue on otseselt kohaldatav, peaks toidukäitlejate vastutus tegelikult tulenema konkreetse toidualase õigusnormi rikkumisest ja iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras olevatest tsiviil- või kriminaalvastutuse sätetest. Vastutusmenetlus ei hakka põhinema artikli 17, vaid õiguslikul alusel, mis tuleneb konkreetsest riikliku tasandi õigusaktist, mille suhtes on toimunud rikkumine. Sellest olenemata, kui tuvastatakse, et toode ei vasta õiguslikele nõuetele, tuleb toidutarneahela iga osaleja vastutust hinnata selle alusel, kas ta on täitnud oma üldistest toidualastest õigusnormidest tulenevad kohustused.

Tootja vastutus puudusega toiduainete puhul (nõukogu direktiiv 85/374/EMÜ⁽²⁾)

Üldiste toidualaste õigusnormide määramise artiklis 21 on sätestatud, et selle sätteid

„— kohaldatakse, ilma et see piiraks nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiivi 85/374/EMÜ (liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigusnormide ühtlustamise kohta) kohaldamist“.

Kõnealuse direktiiviga on ELi tasandil kehtestatud põhimõte, et (iga) puudusega toote põhjustatud kahju eest (välja arvatud põllumajanduslikud esmatooted), vastutab tootja. Tootja tähendab toote valmistajat, kuid ka „iga isikut, kes tootel oma nime, kaubamärki või muud selgesti eristatavat tunnust kasutades esineb selle tootjana“.

Direktiivi 85/374/EMÜ kohaldatakse puudusega toiduainete osas selles ulatuses, milles selle sätteid ei ole vastuolus üldiste toidualaste õigusnormidega, eriti seoses toidukäitlejate esmase kohustusega tagada nende kontrollitava tegevuse vastavus kõigile nii ELi kui ka riiklikul tasandil kehtestatud toidualaste õigusnormide nõuetele. Nagu eespool märgitud, tuleb juhul, kui toode on puudusega, vastutuse hindamisel arvesse võtta, kas tootja on üldiste toidualaste õigusnormide alusel nõuetekohaselt täitnud oma konkreetsed kohustused.

⁽¹⁾ Nõukogu 20. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004, (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006 (ELT L 343, 22.12.2009, lk 1).

⁽²⁾ Nõukogu 25. juuli 1985. aasta direktiiv 85/374/EMÜ liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29).

Kuidas määratakse kohustus ja vastutus toiduohutuse küsimuste tekkimisel?

Toiduohutuse probleemi korral (näiteks toidumürgistus) uurib pädev tervisekaitse ametiasutus kogu toidutarneahelat, et tuvastada probleemi päritolu ja põhjus. Kui toiduohutuse probleemi tuvastab toiduettevõtja, peab ta võtma meetmeid, et ohtlik toiduaine turult kõrvaldada, tagasi nõuda või sellest teavitada (vt ka 3. jagu).

Konkreetsed toidukäitleja vastutuse määramiseks on vaja juhtumipõhiselt tuvastada probleemi põhjus ja see toiming/tegevus, mille käigus vahejuhtum toimus, näiteks:

- toidumürgistus tekkis ebapiisava pastöriseerimise tõttu (toiduainete tootja roll);
- külmaahel katkes toiduainete transportimisel tarnijalt jaemüüjale (logistikateenuse pakkuja roll);
- toiduaineid ei säilitatud enne annetamist jaemüügikohas nõuetekohaselt (jaemüüja roll);
- heategevusorganisatsioon jagas toiduaineid, mille puhul „kõlblik kuni“ kuupäev oli ületatud (heategevusorganisatsiooni roll), jne.

Tuleks veel kord märkida, et selliste faktide ja asjaolude tuvastamine, mille põhjal võib käitlejale kriminaalkaristuse määrata ja/või ta tsiviilvastutusele võtta, on keeruline küsimus, mis sõltub väga palju erinevate riiklike õigussüsteemide struktuurist. Lisateavet üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 17 lõike 1 tähenduse ja mõju kohta seoses toidutarneahelas vastutuse jagamisega saab üldisi toidualaseid õigusnorme käsitleva määruse rakendamise suunistest ⁽¹⁾.

4.2. Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele

Probleemid seoses võimaliku vastutusega võivad tõkestada toidutootjate ja jaemüüjate osalemist toiduainete ümberjaotamise tegevuses. Lisaks õiguslikele probleemidele võib toidukäitlejatele tekitada probleeme ettevõtte/kaubamärgi maine võimalik kahjustumine toiduainete ümberjaotamisel tekkinud toiduohutuse vahejuhtumi korral.

Tuleks rõhutada, et esmase kohustuse nõuet kohaldatakse kõigi toidukäitlejate suhtes olenemata sellest, kas toiduaineid müüakse või annetatakse. Määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklit 17 kohaldatakse alati ühtmoodi. Ainus erinevus on, et turustusahelale lisandub üks täiendav etapp (s.o ümberjaotus- ja/või heategevusorganisatsioon), kes – nagu ka muud toidukäitlejad – vastutab tegevuse eest enda kontrolli all olevas valdkonnas.

Kuigi üldistes toidualastes õigusnormides sätestatud mõistet „esmane kohustus“ kohaldatakse alati iga toiduainete ümberjaotamisega tegeleja ja tema kontrolli all oleva tegevuse suhtes, on toiduohutuse vahejuhtumi korral riigi pädevuses määrata, keda ja mille eest tuleks vastutusele võtta. Mõnes liikmesriigis (?) on sõlmitakse ametlikud partnerluslepingud, milles asjaomaste kaupade suhtes dokumenteeritakse omandiõiguse üleminek nende annetajatelt saajatele, samuti nende osalejate vastavad rollid ja nende vastutus ohutuse, läbipaistvuse ja tarbijateabe tagamisel kogu toiduainete ümberjaotamise ahelas.

5. HÜGIEENIEESKIRJAD JA TOIDUAINETE ÜLEJÄÄGI ÜMBERJAOTAMINE

Kõik tarbijad peavad olema samade toiduohutusnõuetega kaitstud võrdväärselt, olenemata sellest, kas toiduaineid turustatakse vahetult tarbijatele või jaotavad ümberjaotus- ja muud heategevusorganisatsioonid need ümber abivajajatele. Et tagada vastavus sellele põhimõttele, peab toiduainete ülejäägi ümberjaotamine, sealhulgas toiduainete tarnimine ja käitlemine ning nende võimalik edasine töötlemine ja toiduvalmistamine (näiteks sotsiaalsööklates), vastama ELi toiduhügieeni eeskirjadele, mida kohaldatakse kõigi toidukäitlejate suhtes. Kaubandustegevuse korral kohustuslikke toiduhügieeninõudeid kohaldatakse ka ümberjaotamis- ja heategevusorganisatsioonide suhtes.

⁽¹⁾ Suunised üldiseid toidualaseid õigusnorme käsitleva määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklite 11, 12, 14, 17, 18, 19 ja 20 rakendamise kohta.

⁽²⁾ Nt Prantsusmaa: jaemüügi ettevõtte ja toiduabiorganisatsiooni vaheline toiduainete annetamist käsitleva vastastikuse kokkuleppe näidis, mida on lubatud kasutada maaelu ja merekalanduse seadustiku artikli L. 230–6 kohaldamisel (Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime) (vt <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeurs-et-associations>).

Tarbijate kaitseks ja toiduohutuse tagamiseks võib turule lasta üksnes ELi toiduhügieeni eeskirjadega kehtestatud nõuetele vastavaid ja inimtoiduks kõlblikke toiduaineid, sealhulgas mittetulundusühingutele abivajajatele ümberjaotamiseks annetatavad toiduained. Toidukäitlejad, ümberjaotus- ja heategevusorganisatsioonid peavad täitma üldisi toidualaseid õigusnorme ja ELi toiduhügieenieeskirju (nn hügieenipakett,⁽¹⁾) kuhu kuuluvad määrus (EÜ) nr 852/2004, milles on sätestatud üldised hügieenieeskirjad, ja, kui see on kohaldatav, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 853/2004,⁽²⁾ milles on loomset päritolu toidu kohta sätestatud täiendavad hügieeni erireeglid).

5.1. Toiduainete annetamise kõigi tegevuste suhtes kohaldatavad üldised hügieeninõuded

Toiduhügieenieeskirjade põhieesmärk – inimtervise kaitseks vältida toiduainete saastumist ja seega nende riknemist bakterite kasvu tõttu – soodustab ka toidu raiskamise vähendamist. ELi toiduhügieenieeskirjad on väga üldised ja võimaldavad suurt paindlikkust, et vastata eri tüüpi ettevõtete (nt restoranid) erivajadustele. Seda paindlikkust on selgitatud komisjoni teatises eeltingimuste programme ja HACCP põhimõtetele põhinevaid menetlusi hõlmavate toiduohutuse juhtimise süsteemide rakendamise kohta, sh rakendamise hõlbustamise/paindlikumaks muutmise kohta teatavates toidukäitlemisettevõtetes⁽³⁾.

Määrust (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta kohaldatakse kõigile toidukäitlemisettevõtetele.

Kõige olulisemad nõuded seoses toidu ümberjaotamisega on järgmised:

- pädeva asutuse kaudu ettevõtte registreerimine (see võib olla oma tegevusest või selle olulisest muutumisest riiklikule pädevale asutusele teatamine lihtmenetluse korras);
- kõnealuse määruse II lisas esitatud hea hügieenitava nõuete kohaldamine;
- HACCP-põhimõtete kohaste menetluste rakendamine.

Määrusega (EÜ) nr 852/2004 ei ole kehtestatud väga üksikasjalikke eeskirju, vaid üldnõuded (näiteks toidu saastumise vältimine), mida peavad täitma kõik osalejad.

Need rakendamise suhtes suurt paindlikkust võimaldavad toiduhügieenieeskirjad on kohaldatavad vaid järgmistele osalejate puhul:

- jaemüüjad, kes üksnes ladustavad või transpordivad selliseid toiduaineid, mille suhtes ei kehti temperatuuritingimused, st mida ei pea jahutama või külmutama. (sellised toiduained on näiteks pastatooted, konserveid, suhkur, jahu jms);
- jaemüüjad, kes tarnivad toiduaineid vahetult lõpptarbijale (sealhulgas üldiste toidualaste õigusnormide määruse artikli 3 punktile 7 vastavad toitlustusettevõtjad);
- osalejad, kes tegelevad üksnes mitteloomsete toiduainete (nt puuviljad, köögiviljad, pähklid) töötlemisega edasise ümberjaotamise jaoks.

5.2. Loomsete toiduainete ümberjaotamisele kohaldatavad hügieeni erinõuded

Täiendavaid toiduhügieeni erireegleid, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 853/2004, tuleb kohaldada, kui jaemüüjad või ümberjaotusorganisatsioonid tarnivad loomseid toiduaineid muudele ettevõtetele. Loomseid toiduaineid hõlmavad liha-, kala- ja vesiviljelustooted, piimatooted (nt juust), mune ja munatooted jms. Põhimõtteliselt peavad jaemüüjad, kes soovivad tarnida loomseid toiduaineid ümberjaotus- või heategevusorganisatsioonidele, täitma kõiki määruse (EÜ) nr 853/2004 sätteid koos nendega seotud täiendavate haldusnõuete ja -koormusega, sealhulgas enne tegevusega alustamist riiklike pädevate asutuste poolt heakskiidu saamise nõue.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/hygienelaw/com_rules_en.htm

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.4.2004, lk 55).

⁽³⁾ ELT C 278, 30.7.2016, lk 1.

Määruse (EÜ) nr 853/2004 erandit kohaldatakse jaemüügi tasandil, kui loomsete toiduainete tarnimine:

- on marginaalne, piiratud ja kohaliku ulatusega; või
- piirdub transpordi ja ladustamisega (määrusega (EÜ) nr 853/2004 siiski kehtivad sel juhul).

Erandeid kohaldatakse ka nn liittoodete puhul, ⁽¹⁾ s.o toiduainete puhul, mis sisaldavad nii töödeldud loomseid kui ka mitteloomseid tooteid. Need hõlmavad suurt arvu väga erinevaid tooteid (nt singipitsad, juustuga täidetud oliivid, võisaiaid või -koogid, munapastatooted jms). Nende suhtes ei kohaldata täiendavaid toiduhügieenieeskirju, mida kohaldatakse loomsete toiduainete ümberjaotamise korral. Sellise toidu valmistamiseks koostisosadena kasutatavaid loomset päritolu töödeldud tooteid tuleks siiski hankida ja käidelda kooskõlas määruse (EÜ) nr 853/2004 nõuetega.

Jaemüüjate poolt loomsete toiduainete tarnimise selliste erandite suhtes võidakse kohaldada täiendavaid siseriiklikke eeskirju.

Võib juhtuda, et käitleja, kes tavaliselt tarnib toiduaineid üksnes lõpptarbijatele – nagu näiteks lihakarn või supermarket (mille suhtes määrust (EÜ) nr 853/2004 ei kohaldata) – peab täitma kõiki kõnealuse määruse sätteid, kui ta annetab teatavaid (loomseid) toiduaineid teisele ettevõttele, olenemata, kas see on ümberjaotusorganisatsioon või sotsiaalsöökla. Selle tegevuse ettevõtetevahelisele kaubandusele omasest laadist tuleneb nõue, et jaemüüja täidaks määruse (EÜ) nr 853/2004 kõiki sätteid.

Selle probleemi lahendamiseks lubatakse liikmesriikidel teha erandeid määruse (EÜ) nr 853/2004 eeskirjadest marginaalse, kohaliku ulatusega ja piiratud tegevuse korral. Neid märkusi selgitatakse täpsemalt määruse (EÜ) nr 853/2004 teatavate sätete rakendamiseks loomsete toiduainete puhul antud suuniste („Guidance document on the implementation of certain provisions of Regulation (EC) No 853/2004 on the hygiene of food of animal origin“) punktis 3.6. Lühidalt: „marginaalset“ tuleb mõista kui väikest osa tegevusest, „piiratud“ viitab tegevuse piirdumisega teatud toodetega ning „kohaliku ulatusega“ – tarnija vahetus läheduses olevale ümbruskonnale. Liikmesriigid peaksid need mõisted täpsustama riiklike meetmetega, mille puhul kehtib komisjonile ja teistele liikmesriikidele teatamise nõue ⁽²⁾.

Otsustamisskeem on esitatud 2. lisas, et lihtsustada määruse (EÜ) nr 853/2004 nõuetele vastavuse vajaduse hindamist toiduainete annetajatele ja saajatele.

5.3. Majutus-, toitlustus- ja toitlustusteenuste sektorist pärit toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele kohaldatavad hügieeninõuded

Kuigi majutuse ja toitlustuse sektori toiduainete ülejäägi ümberjaotamine on hügieeni põhjustel rohkem piiratud, on toidukäitlejatel võimalik juhtumipõhiselt kindlaks teha ümberjaotamise võimalused ja neid hinnata. Ülejäägi ohutu ümberjaotamise jõudlus varieerub sõltuvalt järgmistest teguritest: toodetava toiduaine/toidu liik; ettevõtte laad; vastuvõtivate organisatsioonide olemasolu; sellise logistikateenuste pakkuja olemasolu, kes tagab olemasoleva ülejäägi ohutu transpordi jne.

Toidu raiskamise ennetamiseks on oluline, et toitlustusettevõtjad väldiksid nii palju kui võimalik liigse toidu tootmist ja seiraksid hoolikalt igal ajahetkel olemasoleva toidu kogust (näiteks einelauas). Kuna liikmesriikide eeskirjad võivad erineda, lubab mõni riiklik pädev asutus ümber jaotada teatavaid tarbijale kättesaadavaks tehtud toiduaineid, näiteks pika säilimisajaga pakendatud toitu (nagu maitseained, kreeketid, küpsised jne) tingimusel, et need on tooted on avamata ning nende pakend on kahjustamata.

Määrus (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta ei keela teenuse lõpetamisel toidu jahutamist, et hõlbustada toitlustus- ja majutussektorist pärit toidu annetamist.

⁽¹⁾ Komisjoni 17. aprilli 2007. aasta otsuse 2007/275/EÜ (milles käsitletakse nõukogu direktiivide 91/496/EMÜ ja 97/78/EÜ alusel piiripunktides kontrollitavate loomade ja toodete loetelusi (ELT L 116, 4.5.2007, lk 9)) artikli 2 punkt a.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiivi (EL) 2015/1535 (millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1)) kohane teatamise kord.

Toidu ülejäägi ümberjaotamise hõlbustamiseks on mõned liikmesriigid ja valdkondlikud organisatsioonid juba kehtestanud või praegu välja töötamas toidlustussektorist pärit toidu annetamise konkreetseid suuniseid (¹).

5.4. Toidu ülejäägi külmutamine ümberjaotamise hõlbustamiseks

Hiljutistes liikmesriikidega toimunud aruteludes toidu annetamise hõlbustamiseks vajalike ELi tasandi suuniste kohta, on eksperdid märkinud, et tava külmutada toiduaineid enne nende säilivusaja lõppemist, millega pikendatakse nende kõlblikkusaega ja hõlbustatakse nende ohutut ümberjaotamist, vääriks ELi tasandil edaspidi arvesse võtmist, sest ümberjaotus- või heategevusorganisatsioonide kaudu jagatavaid toiduaineid ei ole alati võimalik tarbijale annetada enne „kõlblik kuni“ kuupäeva. Hügieeni põhjustel on määruses (EÜ) nr 853/2004 siiski sätestatud, et külmutamiseks ette nähtud loomset päritolu toiduained tuleb külmutada ilma põhjendamatu viivitusega kohe pärast tootmist (²). Seda nõuet ei kohaldata jaemüüjatele, kes tarnivad muudele toidukäitlejatele, nagu toidupangad, tingimusel et nende jaemüüjate tegevus on marginaalne, kohaliku ulatusega ja piiratud vastavalt kõnealuse määruse artikli 1 lõike 5 punkti b alapunktile ii. Liikmesriigid, kus lubatakse loomset päritolu toiduainete ümberjaotamise eesmärgil külmutamist, peaksid vastu võtma riiklikud meetmed ja teavitama neist komisjoni ja teisi liikmesriike.

6. TARBIJATELE SUUNATUD TOIDUALANE TEAVE

6.1. Õiguslik kontekst

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1169/2011 (³) on sätestatud üldpõhimõtted, nõuded ja kohustused, millega reguleeritakse toidualase teabe esitamist, ning eelkõige toidu märgistamist. Selle eesmärk on tagada tarbijate tervise ja huvide kõrgetasemeline kaitse, andes tarbijatele aluse teadlike valikute tegemiseks ning toidu ohutuks kasutamiseks. Toiduainete ülejäägi ümberjaotamisel on ülimalt oluline tagada, et lõplikel abisaajatel on juurdepääs samale teabele, mis on nõutud ja esitatakse toiduainete ostmisel müügikohtades.

Loetelu kohustuslikest andmetest, mis tuleb märkida toidu märgistusele on esitatud määruse artikli 9 lõikes 1 ja hõlmab muu hulgas järgmist: toidu nimetus, koostisosade loetelu, toidu minimaalne säilivustähtaeg („parim enne“ tähtaeg) või vajaduse korral tarvitamise tähtaeg („kõlblik kuni“ kuupäev), mis tahes säilitamise ja/või kasutamise eritingimused ja toitumisalane teave. Märgistamist käsitlevate ELi muude õigusaktidega, sealhulgas valdkondlike õigusaktidega (nt määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid, ja ühise turukorralduse eeskirjad, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1379/2013 (⁴) kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta), või riiklike õigusaktidega võib olla nõutav ka muu kohustusliku teabe esitamine.

Toidukäitlejate kohustused

Määruse (EL) nr 1169/2011 artiklis 8 on sätestatud toidukäitlejate tarbijatele toidualase teabe esitamise kohustused. Selles on muu hulgas sätestatud, et:

- toidualase teabe esitamise eest vastutab toidukäitleja, kelle nime või ärinime all toitu turustatakse, või importija;
- toidukäitleja tagab toidualase teabe olemasolu ja täpsuse kooskõlas kohaldatavate ELi eeskirjadega ning asjaomaste siseriiklike sätetega;
- toidukäitlejad, kes toidualast teavet ei mõjuta, ei tarni toitu, mille kohta nad spetsialistidena olemasoleva teabe põhjal teavad või eeldavad, et see ei ole kooskõlas kohaldatavate toidualast teavet käsitlevate eeskirjadega;

(¹) Vt „Toiduainete annetamise suunised“: http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library_en

(²) Külmutamiseks ettenähtud liha tuleb pärast tootmist ilma põhjendamatu viivitusega külmutada [määrus (EÜ) nr 853/2004]. See välis- või võimaluse, et selliseid tooteid külmutatakse nende kõlblikkusaaja lõpus hügieeni ja kvaliteedi pärast.

(³) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

(⁴) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1).

- toidukäitlejad ei muuda oma kontrolli all olevates ettevõtetes toidule lisatavat teavet, kui selline muutmine eksitaks tarbijat või vähendaks muul viisil tarbijakaitse taset ja lõpptarbija võimalusi teha teadlikke valikuid. Toidukäitlejad on vastutavad mis tahes muudatuste eest, mida nad toidule lisatavasse teabesse teevad;
- toidukäitlejad peavad oma kontrolli all oleva ettevõtte kõigil tootmis-, töötlemis- ja turustamisetappidel tagama nende tegevust reguleerivate toidualast teavet käsitlevate õigusnormide nõuete täitmise ning kontrollima nende nõuete täitmist.

Kuidas tuleb kohustuslik teave esitada?

Artikli 12 lõikes 2 on täpsustatud, et pakendatud toidu puhul esitatakse kohustuslik toidualane teave vahetult pakendil või selle külge kinnitatud märgistusel. Teataval juhul võib sellise teabe märkida toidu kohta esitatavatesse äridokumentidesse, kui on võimalik tagada, et need dokumendid on kas asjaomasele toidule lisatud või saadetud enne tarnimist või tarnimise ajal. Artikli 8 lõikes 7 on täpsustatud, et teabe esitamine äridokumentide abil on võimalik juhul, kui müügipakendis toit on ette nähtud lõpptarbijale (kuid turustatud enne lõpptarbijale müümist) või toitlustusettevõtetele (valmistamiseks, töötlemiseks, osadeks jaotamiseks või tükeldamiseks).

Lisaks äridokumentides esitatud toidualasele teabele, peavad välispakendile, milles toitu turustatakse, olema märgitud järgmised üksikasjalikud andmed: toidu nimetus, minimaalne säilivustähtaeg, kõik säilitamise ja/või kasutamise eritingimused ning selle ettevõtte nimi või ärinimi ja aadress, kes toidualase teabe esitamise eest vastutab (vastavalt artikli 8 lõikele 1).

Pakendamata toidu jaoks on artiklis 44 täiendavad selgitused selle kohta, milline teave tuleb esitada ja kuidas seda teha. Artiklis on märgitud, et kui toitu müüakse lõpptarbijale või toitlustusettevõtetele müügipakendisse pakendamata kujul või kui toit pakitakse tarbija soovil müügikohas või kui see pakitakse müügikohas vahetult müügiks, on artikli 9 lõike 1 punktis c nimetatud andmete esitamine kohustuslik. See tähendab, et tarbijat tuleb teavitada sellest, kui toidu tootmisel või valmistamisel on kasutatud allergiat või talumatust põhjustavat mis tahes koostisosa või abiainet, mis on loetletud II lisas, või kui toit on valmistatud II lisas loetletud ainest või tootest, mida valmistoodete – ka muudetud kujul – sisaldab.

Samuti on artiklis 44 sätestatud, et liikmesriigid võivad võtta siseriiklikke meetmeid allergeene käsitlevate andmete (ja ELi eeskirjades sätestatud muude kohustuslike andmete, mis on siseriiklike õigusaktide kohaselt pakendamata toidu puhul nõutavad) kättesaadavaks tegemise viisi ning vajaduse korral nende väljendamise ja esitamise viisi kohta. Näiteks on mõned liikmesriigid vastu võtnud konkreetseid õigusakte, mille kohaselt on lubatud kauplustes välja panna teateid, et täiendava teabe saamiseks allergeenide kohta võib pöörduda kaupluse töötajate poole.

Jaemüügi puhul võib kohustusliku teabe pakendamata kalapüügi- ja vesiviljelustoodete kohta esitada selliste kaubandusteabe vahendite abil, nagu stendid või plakatid.

Ettevõtjalt ettevõtjale (business-to-business) vs. ettevõtjalt tarbijale (business-to-consumer) ärimudel

Toidukäitlejad, kes tarnivad teistele toidukäitlejatele toiduaineid, mis ei ole ette nähtud lõpptarbijatele või toitlustusettevõtetele, tagavad, et need teised toidukäitlejad on varustatud piisava teabega, mis võimaldaks neil täita oma kohustusi seoses toidualase teabe olemasolu ja õigsusega (vastavalt punktile 8.2), esitades asjaomase teabe näiteks äridokumentides, kui seda ei ole esitatud toiduaine pakendil.

Tarbijatele suunatud eriteabe esitamisel kalandus- ja vesiviljelustoodete kohta tagatakse selle edastamine vajaduse korral valdkondlike jälgitavuseeskirjadega. Töödeldud ja toiduks valmistatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete suhtes, mis kuuluvad CN-koodide 1604 ja 1605 alla, (¹) kohaldatakse määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 8 lõiget 2.

(¹) Kombineeritud nomenklatuur (https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/combined-nomenclature_en)

6.2. Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele

6.2.1. Pakendatud toiduainete kohta nõutav teave

Olenemata sellest, kas tarbija on toiduained ostnud või on need tehtud lõplikele abisaajatele toiduabi või muu toiduainete ümberjaotamise mehhanismi kaudu tasuta kättesaadavaks peab toidualane teave olema kättesaadav ja lõplikule abisaajale esitatud kooskõlas ELi ja siseriiklike eeskirjadega, milles käsitletakse teabe esitamist tarbijatele. Kui annetatud toiduainetel on märgistus, mis vastab kõikidele õiguslikele nõuetele, on toidualase teabe esitamisega seotud kohustusi lihtne täita. Kui toiduainete ülejääk on tekkinud tootmises näiteks toodete vale märgistamise ja/või märgistamisvea tõttu, mis ei võimalda pakkuda toiduaineid tavapärase jaemüügikanalite kaudu, tuleb esitada täiendavaid selgitusi ja/või võtta lisa-meetmeid, et tagada kogu kohustusliku teabe jõudmine lõpliku abisaajani.

Lõpptarbijale kättesaadavaks tehtud pakendatud toiduainete puhul on ELi eeskirjadega nõutud, et kõik kohustuslikud andmed esitataks pakendil või selle külge kinnitatud märgistusel. Kui puudulikult märgistatud toiduaineid ei saa enne ümberjaotamist uuesti märgistada, peab toidualase teabe eest vastutav toidukäitleja (vt artikli 8 lõik 1) esitama toiduainete ümberjaotuse organisatsioonidele ja/või heategevusorganisatsioonidele kogu vajaliku teabe tagamaks, et need saaksid täita oma kohustusi seoses toidualase teabe esitamisega lõpptarbijale. Mõned liikmesriigid on koostanud suunised, et ohutud ja söömiskõlblikud toiduained, mis muidu läheksid raisku, saaks ümber jaotada, tagades samas, et lõplikul abisaajal on juurdepääs kogu nõutud teabele (vt artikli 9 lõik 1), isegi kui selline teave ei ole esitatud otse märgisel. Kui märgistamisviga võib mõjutada inimeste tervist (näiteks allergeenide sisaldust käsitlev teave), võivad liikmesriigid nõuda, et enne asjaomase toote annetamist tuleb viga märgistusel parandada.

6.2.2. Keelenõuded

Määruse (EL) nr 1169/2011 kohaselt esitatakse kohustuslik toidualane teave selle liikmesriigi tarbijatele lihtsasti arusaadavas keeles, kus toitu turustatakse⁽¹⁾. Lisaks võivad liikmesriigid, kus toodet turustatakse, nõuda konkreetse keele kasutamist⁽²⁾.

Praktikas tähendab see selle riigi ametliku keele / ametlike keelte kasutamist, kus toitu turustatakse. Samas on võimalik esitada kohustuslik teave ka võõrkeeles, mis on tarbijale lihtsasti arusaadav. On palju näiteid selle kohta, et tarbija saab lihtsasti aru mõistetest või väljenditest, ehkki need ei ole esitatud tema emakeeles. Sellistel juhtudel oleks märgistuse muutmise nõue ebaproportsionaalne.

Kuna toidukaupade võõrkeelne märgistus võib takistada toiduainete edasist ümberjaotamist, on mõned liikmesriigid töötanud välja sellekohased suunised.

6.2.3. Pakendamata toiduainete kohta nõutav teave

On oluline, et tarbijad saaksid vajalikku teavet tarbitavate toiduainete kohta ka siis, kui need toiduained ei ole pakendatud, ning ka juhul, kui toid on töödeldud, valmistatud ja kuumtöödeldud, et seda edaspidi pakkuda toitlustusteenuse käigus või sotsiaalsöökla. Nagu kirjeldatud punktis 6.1, piirdub nõutav toidualane teave sellisel juhul teabega allergeenide sisalduse kohta ja mis tahes muu täiendava teabega, mis on nõutud riiklike eeskirjade kohaselt.

Määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 44 kohaselt võivad liikmesriigid võtta siseriiklike meetmeid seoses allergeene käsitleva teabe (ja võimaliku muu kohustusliku teabe) kättesaadavaks tegemise viisi ning vajaduse korral ka teabe väljendamise- ja esitamisviisiga.

Seega on liikmesriikidel igati võimalik kehtestada kõik vajalikud eeskirjad, millega tagatakse, et teave toiduallergeenide kohta tehakse toiduainete ümberjaotuse organisatsioonidele ja heategevusorganisatsioonidele ning kokkuvõttes ka tarbijatele mugavalt ja tõhusalt kättesaadavaks. Enamik liikmesriike on sellise seaduse juba vastu võtnud.

⁽¹⁾ Sama dokumendi artikkel 15. See nõue ei ole uus, esimest korda oli see sätestatud toiduainete märgistamist käsitleva nõukogu direktiivi 79/112/EMÜ (EÜT L 33, 8.2.1979, lk 1) artiklis 14.

⁽²⁾ Määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 15 lõige 2.

6.3. Tähtajamärgistus

6.3.1. Õiguslik kontekst

Toidu märgistamisel on tähtajamärgistuse eesmärk aidata tarbijatel toiduaineid ohutult ja optimaalselt kasutada. Tähtajamärgistus osutab ajavahemikule, mille jooksul võib toiduaineid kindlaksmääratud säilitamistingimustes säilitada. Peamine tähtajamärgistusega seotud ELi õigusakt on määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele.

Tähtajamärgistust on kahte liiki:

- „parim enne“ tähtaeg sobib enamiku toiduainete puhul ja osutab tähtajale, mille puhul võib põhjendatult eeldada, et nõuetekohase ladustamise korral säilitavad toiduained oma optimaalse seisundi. „Parim enne“ tähtaeg on seotud toiduainete kvaliteediga. Mõnede toiduainete puhul (näiteks värske puu- ja köögivili, vein, sool, suhkur, äädikas, närimiskumm) „parim enne“ tähtaja nõuet ei kohaldata;
- „kõlblik kuni“ tähtaega kasutatakse mikrobioloogiliselt kiiresti riknevate toiduainete puhul, mis lühikese aja pärast tõenäoliselt põhjustavad otsest ohtu inimeste tervisele. „Kõlblik kuni“ tähtaeg on seotud ohutusega, pärast selle tähtaaja möödumist ei tohi toiduaineid turule lasta, sest neid ei saa pidada ohutuks.

Kõnealuste tähtajamärgistuste puhul kasutatav vorm on sätestatud määruse (EL) nr 1169/2011 X lisas.

Koostöös ELi liikmesriikidega on Euroopa Komisjon koostanud teabelehe, ⁽¹⁾ milles on esitatud lisateave nende kahe tähtajamärgistuse tähenduse kohta ning terminite tõlge kõikides liikmesriikide keeltes. Samuti on komisjon avaldanud infograafiku, et aidata selgitada nende mõistete tähendust, ja hiljutised uurimistulemused selle kohta, kuidas tarbijad neist mõistetest aru saavad ⁽²⁾. Liikmesriikide ja sidusrühmade organisatsioonid teevad samuti teavituskampaaniaid ning töötavad seoses tähtajamärgistusega välja vahendeid, mille eesmärk on anda toidukäitlejatele ja tarbijatele toiduainete käitlemise juhiseid ⁽³⁾.

6.3.2. Mõju toiduainete ülejäägi ümberjaotamisele

Nii „kõlblik kuni“ kuupäeva kui ka „parim enne“ tähtaja määramise eest vastutab toiduainete tootja. Kui toidumunad välja arvata, ei ole ELi õigusaktides sätestatud, kuidas tuleks märgitav tähtaeg määrata (st kas tuleks valida „kõlblik kuni“, „parim enne“ või säilivusaeg). Kui „kõlblik kuni“ kuupäeva ületanud toiduainete puhul võib tekkida probleeme toiduohutusega, siis „parim enne“ tähtaja ületanud toiduaineid on endiselt ohutu tarbida tingimusel, et on järgitud säilitamistingimusi ja pakend on terve. „Parim enne“ tähtaja puhul tagavad tootjad toiduainete kvaliteedi (nt krõmpsuva tekstuuri, värvuse, maitse jne) ja vastavuse märgistusele (nt seoses toitumisalaste väidetega C-vitamiini sisalduse kohta) ainult kuni „parim enne“ tähtaja lõpuni.

Selliste toiduainete annetamisel, millele on märgitud „kõlblik kuni“ kuupäev, peavad annetajad enne toiduainete toidupankadele ja muudele heategevusorganisatsioonidele kättesaadavaks tegemist veenduma, et tootel on piisavalt pikk säilimisaja, mis võimaldab nende ohutut laialijaotamist ja kasutamist lõpptarbijate poolt enne märgitud „kõlblik kuni“ kuupäeva. Mõnes liikmesriigis on kehtestatud erieeskirjad annetatud toiduainete kohustusliku minimaalse kõlblikkusaja kohta ⁽⁴⁾.

ELi eeskirjade kohaselt on lubatud turustada toiduaineid pärast nende minimaalse säilivustähtaja („parim enne“ tähtaja) möödumist tingimusel, et asjaomased toiduained on endiselt ohutud ja nende esitlemisel tarbijat ei eksitata. Minimaalse säilimisaja ületanud toiduaineid on lubatud turule lasta toidutarneahela igas etapis. Toidukäitleja (nt jaemüüja) on kohustatud tagama, et toiduained on inimtoiduks ohutud ning et tarbijaid on nõuetekohaselt teavitatud sellest, et vastava toote „parim enne“ tähtaeg on möödas (näiteks võib selliseid tooteid turustada eraldi, kui tootel on märgistus, mis osutab, et minimaalne säilimise tähtaeg on möödunud).

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_best_before_et.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/food/safety/docs/fw_eu_actions_date_marking_infographic_en.pdf

⁽³⁾ Taani:

tähtajamärgistuse otsustusskeem: http://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_da_mind-the-date_decision-tree.pdf

⁽⁴⁾ Näiteks Prantsusmaal on koostatud tööstusettevõtete ja heategevusorganisatsioonide (määratletud 11. veebruari 2016. aasta seadusega nr 2016-138) jaoks näidisleping, milles on sätestatud toiduainete annetamise kord, ning mille kohaselt peavad toiduainete tootjad ja jaemüüjad tagama, et „kõlblik kuni“ kuupäevaga märgistatud toiduainete kättesaadavaks tegemisel toidupankadele ja muudele heategevusorganisatsioonidele, on toiduainete kõlblikkusaeg vähemalt 48 tundi.

Mõnes liikmesriigis on „parim enne“ tähtaja ületanud toiduainete turustamine piiratud või isegi keelatud, mis põhjustab vältitavate toidujäätmete teket⁽¹⁾. Toidu kogumist ja ümberjaotamist piiravad tavad võivad olla tingitud sellest, et puudub selgus, millise aja jooksul võib „parim enne“ tähtaja ületanud toiduained tarbijatele kättesaadavaks teha, ning vajadus võtta arvesse toidukäitlejate rolli, kes vastutavad märgitava kuupäeva määramise eest. Mõned toidukäitlejad on kehtestanud sisestandardid selle kohta, kui kaua pärast „parim enne“ tähtaja möödumist võib toodet inimtoiduks ümber jaotada, võttes näiteks arvesse kvaliteedinõudeid.

Selleks, et hõlbustada „parim enne“ tähtaja ületanud toiduainete ümberjaotamist, on mõne liikmesriigi ametiasutused esitanud osalejatele täiendavad juhised toiduainete kohta, mida toidupangad ja muud heategevusorganisatsioonid võivad kasutada/ümber jaotada pärast „parim enne“ tähtaja möödumist, ning soovitusliku ajakava iga toidurühma kohta⁽²⁾. Ametiasutused rõhutavad siiski, et sellised juhised on ainult soovituslikud ning „parim enne“ tähtaja ületanud toiduainete võimalikku jaotamist tuleb hinnata iga juhtumi puhul eraldi. Kui on alust arvata, et toiduained ei ole enam tarbimiskõlblikud, siis ei tohiks neid enam edasi jaotada. Alati peab olema tagatud säilitamistingimuste järgimine ja pakendi terviklikkus.

6.3.3. Munad: kuupäeva märkimise eeskirjad ja tavad

ELi turustusnormide kohaselt tuleb kvaliteediklassi A kuuluvate munade (toidumunad) märgistusele kanda „parim enne“ tähtaeg, mis on 28 päeva pärast munemist⁽³⁾. Lisaks on ELi toiduhügieenireeglites⁽⁴⁾ sätestatud, et munad tuleb tarbijale tarnida hiljemalt 21 päeva jooksul alates munemisest. See tähendab, et kuigi 21 päeva pärast ei ole lubatud mune jaemüügis enam müüa, on tarbijatel, kes munad enne seda kuupäeva on ostnud, veel üks nädal, mille jooksul nad võivad olla kindlad ostetud munade värskuses ja kvaliteedis.

Toidujäätmete tekke vältimiseks võivad jaemüüjad müüa munad pärast 21-päevase tähtaja möödumist munade töötlemisega tegelevatele ettevõtetele⁽⁵⁾ munatoodete tootmiseks ja/või munade töötlemiseks (piisav kuumtöötlemine), et võimaldada munade edasist kasutamist. Sama põhjenduse kohaselt võib 21-päevase tähtaja ületanud munad teha kättesaadavaks toiduainete ümberjaotamiseks, tingimusel et vastuvõttev toidukäitleja (nt heategevusorganisatsioon) töötleb mune (piisav kuumtöötlemine, et tagada nende turvalisus) enne, kui need tehakse tarbijatele kättesaadavaks.

7. MAKSUEESKIRJAD

Käibemaks võib mõjutada toiduülejäägi üleandmist annetajatelt toidupankadele ja muudele heategevusorganisatsioonidele.

Muud fiskaalinstrumentid (nt maksusoodustused ja maksuvabastused) võivad olla majanduslikud stiimulid, et toetada toiduainete annetamist ja söögikõlblike toiduainete ülejäägi ümberjaotamist ning vältida seega toidu raiskamist.

7.1. Käibemaks

Käibemaks on ELi tasandil reguleeritud käibemaksudirektiiviga,⁽⁶⁾ mida tuleb siseriikliku õigusesse üle võtta. ELi liikmesriikides kohaldatavad käibemaksualased õigusaktid võivad mõnikord mõjutada toiduainete annetamist, sest neid käsitakse takistusena toiduainete ülejäägi üleandmisel annetajalt toidupankadele ja muudele heategevusorganisatsioonidele⁽¹⁾. Liikmesriigid võivad lihtsustada toiduainete ülejäägi annetamist heategevuslikel eesmärkidel ning kohandada tasuta jagatava kauba suhtes kohaldatavaid eeskirju (käibemaksudirektiivi artiklid 16 ja 74).

⁽¹⁾ „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, 2014.

⁽²⁾ Vt näiteks: Belgia toiduohutusameti dokumenti „Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives“, 8. veebruar 2017; Itaalia: „Manual of Good Practices for Charitable Organisations“, Caritas Italiana, Fondazione Banco Alimentare Onlus, märts 2016.

⁽³⁾ Komisjoni 23. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 589/2008 (millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad munade turustusnormide kohta (ELT L 163, 24.6.2008, lk 6)) artikkel 2.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 853/2004 (III lisa, X jagu, I peatükk, punkt 3).

⁽⁵⁾ Kooskõlas ELi loomset päritolu toidu hügieenireeglitega võivad jaemüüjad tarnida mune teistele jaemüüjatele, kui need vastavad kõikidele määruse (EÜ) nr 853/2004 sätetele (sh on need riigi ametiasutuste poolt heaks kiidetud) või kui pakkumine on marginaalne, kohaliku ulatusega ja piiratud ning see on Euroopa Komisjonile teatavaks tehtud. Täiendava teabe saamiseks vaata punkti 5.2.

⁽⁶⁾ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

EL käibemaksukomitee jõudis 7. detsembril 2012 kokkuleppele suuniste⁽¹⁾ osas, et tagada käibemaksudirektiivi ühtne kohaldamine kõigis ELi liikmesriikides. Suunistes on esitatud konkreetsed juhised selle kohta, kuidas kohaldada artikleid 16 ja 74 toiduainete annetamise suhtes:

„Käibemaksukomitee nõustub ühehäälselt, et maksukohustuslase poolt vaestele toiduainete tasuta annetamist käsitatakse kauba tarnimisena tasu eest, vastavalt käibemaksudirektiivi artikli 16 esimesele lõigule, välja arvatud juhul, kui annetus vastab liikmesriigi poolt kehtestatud tingimustele ning seda käsitatakse väikese väärtusega kingina käibemaksudirektiivi artikli 16 teise lõigu tähenduses

Samuti nõustub käibemaksukomitee ühehäälselt, et juhul, kui annetust tuleb käsitada kauba tarnimisena tasu eest, on maksustatav summa käibemaksudirektiivi artikli 74 kohaselt võrdne annetatud kauba ostuhinnaga (või sarnase kauba ostuhinnaga või ostuhinna puudumise korral toote omahinnaga), mida kohandatakse vastavalt kõnealuse kauba seisu- korrale annetamise ajal.“

Käibemaksueeskirjade kohaldamine toidu ümberjaotamise suhtes ELi liikmesriikides

Teatavates liikmesriikides makstakse toidupankadele annetatud toiduainete eest käibemaksu vähe või üldse mitte, sest riigi ametiasutuste arvamuse kohaselt ja kooskõlas siseriiklikusse õigusesse üle võetud käibemaksudirektiivi artikliga 74 on annetatud toiduainete väärtus väike või olematu, kui nende toiduainete „parim enne“ tähtaeg on lähedal. Samas on teised ELi liikmesriigid arvamusel, et annetatavate toodete hind on sama, mis toodete ostuhind tavapäraste äritehingute puhul. Seega lähtutakse käibemaksu arvutamisel kauba tegelikust hinnast ja sellel on negatiivne mõju toiduainete annetamisele⁽²⁾.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EMSK) võrdleva uuringu tulemused toiduainete annetamist käsitlevate õigusaktide ja tavade kohta osutavad, et enamik liikmesriike⁽³⁾ on otsustanud mitte kohaldada käibemaksu toidupankadele annetatud toiduainete suhtes, kui teatavad tingimused on täidetud. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee uuringu ning komisjonile liikmesriikide ekspertide poolt esitatud täiendava teabe kohaselt on Belgia, Horvaatia, Taani, Itaalia, Saksamaa, Kreeka, Madalmaad, Poola ja Portugal kehtestanud oma siseriiklikus maksuõiguses erisätted seoses annetatud toiduainete käibemaksuga. Ühendkuningriigis kohaldatakse enamiku toiduainete puhul käibemaksu nullmäära, kuid on ka erandeid, mille puhul kohaldatakse standardmäära (st 20 %), nagu näiteks maiustused, šokolaadiküpsised, kartulikrõpsud jne. Tegelikult on Ühendkuningriigis enamik heategevusorganisatsioonidele annetatud toiduainetest maksustatud nullmääraga, mis tähendab, et ettevõtte saab toiduaineid annetada ilma, et ta peaks tasuma käibemaksu. Hispaanias ja Rootsis ei ole konkreetseid sätteid käibemaksu kohta seoses toidu annetamisega.

Täiendavad selgitused ELi õigusaktide kohta

Vastuses Euroopa Parlamendi küsimusele⁽⁴⁾ on komisjon väljendanud seisukohta, et maksutõkked ei tohiks takistada toidu annetamist toidupankadele ja muudele heategevusorganisatsioonidele. Kooskõlas ELi käibemaksukomitees kokku lepitud suunistega soovib komisjon korrigeerida annetatud toiduainete käibemaksu arvestamisel kõnealuse kauba väärtust vastavalt oludele ja kauba seisukorrale annetamise ajal. Kui toiduannetus toimub „parim enne“ või „kõlblik kuni“ tähtaja lähedasel ajal või kui kaup ei sobi müügiks, kuid seda on võimalik ohutult toiduna tarbida, tuleb liikmesriikidel neid asjaolusid arvesse võtta käibemaksu kindlaksmääramisel, mis võiks olla isegi null juhul, kui toidul tõepoolest puudub väärtus⁽⁵⁾.

7.2. Maksustiimulid

Mõned liikmesriigid püüavad edendada toiduainete annetamist pakkudes maksusoodustusi. Teised liikmesriigid pakuvad selliste ümberjaotamiskavade toetamiseks maksukrediiti.

⁽¹⁾ Käibemaksukomitees kokkulepitud suunised on avaldatud aadressil

http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf

⁽²⁾ „Review of EU legislation and policies with implications on food waste“, EU FUSIONS, 15. juuni 2015, <https://www.eu-fusions.org/index.php/about-food-waste/283-food-waste-policy-framework>

⁽³⁾ Belgia, Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Ungari, Itaalia, Poola, Portugal, Hispaania, Rootsi ja Ühendkuningriik. „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, 2014.

⁽⁴⁾ E-009571/2014 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2014-009571&language=EN>)

⁽⁵⁾ Käesolev soovitus põhineb komisjoni ja liikmesriikide vahelistel aruteludel, mille käigus käsitleti abivajajatele annetatud toiduainete käibemaksu kindlaksmääramist.

Mõnes liikmesriigis (nt Prantsusmaa, Hispaania ja Portugal) kehtivad ettevõtte tulumaksu soodustused on olnud tõhus vahend, et ärgitada ettevõtjaid toiduainete ülejääki annetama. Prantsusmaal saab taotluse korral ettevõtte tulumaksu soodustust 60 % ulatuses annetatud toiduainete bilansilisest väärtusest⁽¹⁾ ja Hispaanias 35 % ulatuses, mis tähendab, et annetajad võivad sellise osa annetatud toiduainete väärtusest oma äriühingu tulumaksust maha arvata. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võrdlev uuring näitas ka, et enamikus muudes uuritud liikmesriikides saab toiduainete annetamist käsitleda maksukuluna, mida saab maksustatavast tulust maha arvata (liikmesriigiti võivad olla kehtestatud teatavad piirangud ja ländid). Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täpsustab, et Portugalis on kehtestatud laiendatud maksusoodustus, mis tähendab, et annetajad võivad tulumaksust maha arvata kuni 140 % toiduainete annetamisaeagsest väärtusest tingimusel, et toiduaineid kasutatakse ainult sotsiaalsetel eesmärkidel (nt toidupankade varustamiseks) ja mahaarvatud summa ei ületa 8/1 000 annetaja käibest.

8. MUUD ELI PROGRAMMID

8.1. Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks ja toiduannetused

Euroopa abifondil enim puudust kannatavate isikute jaoks (Fund for European Aid to the Most Deprived, FEAD; edaspidi „abifond“) on konkreetne eesmärk aidata kaasa vaesuse kõige raskemate vormide leevendamisele ELis, pakkudes kõige ebasoodsamas olukorras olevatele isikutele mitterahalist abi. Fondi antav abi võib olla toiduabi, esmane materiaalne abi (riided, jalanõud, hügieenitarbed jne) või meetmed enim puudust kannatavate inimeste sotsiaalse kaasatuse edendamiseks.

Kõikides liikmesriikides toimib Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks partnerorganisatsioonide (avalik-õiguslikud asutused või mittetulundusühendused) kaudu, kes jaotavad abi või rakendavad sotsiaalse kaasamise meetmeid.

Euroopa partnerorganisatsioonide poolt ümberjaotatavate toiduainete ostmiseks võib kasutada abifondi vahendeid, kuid toiduained võivad olla ka annetatud. Toiduannetusi võib rahastada abifondi rakenduskavast, kui toiduained annetatatakse partnerorganisatsioonile ja jaotatakse enim puudust kannatavatele isikutele tasuta. Abifondi vahenditest võib katta partnerorganisatsioonide kulusid seoses annetatud toiduainete kokku kogumisega annetajate käest, toiduainete transportimise ja ladustamisega ning nende jaotamisega enim puudust kannatavatele isikutele. Sel viisil saab abifond aidata vähendada toidu raiskamist. Abifondist võib toetada ka partnerorganisatsioonide tegevust võimalike annetajate teadlikkuse tõstmiseks.

Võimalus toiduainete annetamise rahastamiseks tuleb ette näha abifondi vastava rakenduskavaga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 223/2014⁽²⁾ on sätestatud, et partnerorganisatsioonidele hüvitatakse tegelikult tekkinud ja tasutud kulud⁽³⁾. Komisjon on finantsmääruse muutmise ettepaneku raames, mis võeti vastu 14. septembril 2016 [COM(2016)605 final], esitanud mitu ettepanekut määruse (EL) nr 223/2014 muutmiseks. Ühega neist muudatustest, kui see vastu võetakse, lubatakse liikmesriikidel kasutada toiduannetuste rahastamisel ka lihtsustatud kuluvõimalusi. Selle tulemusena saavad liikmesriigid kehtestada kindla määra, ühekordse makse summa või ühikuhinna ja kasutada neid maksete tegemiseks partnerorganisatsioonidele, kes annetatud toiduaineid kokku koguvad ja jaotavad.

Komisjon on loonud FEADi võrgustiku, et abifondi sidusrühmad saaksid vahetada kogemusi ja häid tavaid. See on forum, kus partnerorganisatsioonid võivad jagada oma kogemusi seoses annetatud toiduainetega: <http://ec.europa.eu/feadnetwork>

8.2. Põllumajandustoodete turu ühine korraldus

EL toetab aktiivselt puu- ja köögiviljasektorit turukorralduse (põllumajandustoodete ühise turukorralduse osa) kaudu. Sellel on neli peamist eesmärki: konkurentsivõimelisem ja turule orienteeritud sektor; tootjate sissetulekute väiksem kõikumine kriisi korral; puu- ja köögiviljade tarbimise suurendamine ELis ja keskkonnahoidlikumate maaharimis- ja tootmismeetodite kasutamine.

Selleks, et puu- ja köögiviljakasvatatatel oleks kasu puu- ja köögiviljakorrrast, kutsutakse neid üles liituma tootjaorganisatsioonidega, kes saavad toetust riikliku strateegia rakenduskavade elluviimiseks.

⁽¹⁾ Ülempiir on 0,5 % äriühingu käibest.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2014. aasta määrus (EL) nr 223/2014, mis käsitleb Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks (ELT L 72, 12.3.2014, lk 1).

⁽³⁾ Vt määruse (EL) nr 223/2014 artikli 26 lõike 2 punkti d.

Põllumajandustoodete ühise turukorralduse kriisiennetuse ja -ohje meetmete raames pakutakse tootjaorganisatsioonidele võimalust kõrvaldada turult teatav kogus puu- ja köögivilju. Kuna puu- ja köögivilja tootmisele on iseloomulikud märkimisväärsed kõikumised ning tooted on hooajalised ja riknevad kiiresti, lihtsustavad turult kõrvaldamise kavade võimalike turuülejääkide haldamist. Liidu eelarvest on tagatud täielik rahaline toetus (5 % ulatuses iga tootjaorganisatsiooni turustatavast toodangust), kui turult kõrvaldatud puu- ja köögivilja jaotatakse tasuta heategevusorganisatsioonide kaudu. Taotluse korral võivad liikmesriigid siiski lubada heategevusorganisatsioonidel ja asutustel, kes neid tooteid saavad, küsida lõpptarbijatelt tasu.

ELi õigusaktidega eelistatakse tasuta jaotamist (heategevuslik turult kõrvaldamine) muudele võimalustele ning selleks antakse suuremat rahalist toetust. Kui puu- ja köögivilja on turult kõrvaldatud muul eesmärgil (nt kui seda ei kasutata mitte toiduks, vaid komposti või väetise valmistamiseks või energia tootmiseks jne), on liidu finantsabi piiratud 50 %ga (või teatavate tingimuste korral 60 %) tegelikest kuludest. Puu- ja köögivilja turult kõrvaldamine on seega üks organiseeritud lõppsaajale annetamise vorme.

Turult kõrvaldatud puu- ja köögivilja tasuta jaotamisega on seotud järgmised abisaajad: liikmesriigi heaks kiidetud heategevusorganisatsioonid ja -fondid; karistusasutused; koolid; laste puhkelaagrid; liikmesriigi määratud haiglad ja vanadekodud.

Kõnealused abisaajad peavad võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et niimoodi jaotatud kogused täiendavad nende asutuste poolt tavaliselt ostetavaid koguseid ning et neil on piisav suutlikkus saadud tooteid ladustada.

Ühise turukorralduse eeskirjade kohaselt on turult kõrvaldatud ning tasuta jaotamiseks ette nähtud puu- ja köögivilja lubatud ka töödelda. Tasuta jagatud puu- ja köögivilja saajate loonustasu puu- ja köögivilja töötlejatele võib lubada juhul, kui liikmesriigi tasandil on kehtestatud eeskirjad, millega tagatakse, et töödeldud tooted on ette nähtud lõppsaajatele.

Ette on nähtud ka erimärgistus, et propageerida ELi rahastuse allikat ja selle kasutamist. Suurema toetusmäära andmisega osutatakse selgelt, et liidu prioriteet turult kõrvaldatud toodete jaotamisel on abivajajatele abi osutamine heategevus- ja muude liikmesriikide poolt heaks kiidetud asutuste kaudu.

8.3. Kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühine korraldus

Kalandus- ja vesiviljelustoodete osas on ühise turukorralduse üks peamisi eesmärke aidata kaasa mere bioloogiliste ressursside säästvale kasutamisele. Selle eesmärgi saavutamisel on peamine roll tootjaorganisatsioonidel.

Kaks teineteist täiendavat eesmärki selles valdkonnas on vältida ja vähendada soovimatut saaki nii palju kui võimalik ning juhul, kui seda ei ole võimalik vältida, siis saaki parimal viisil kasutada. Selleks et saavutada ELi ühise kalanduspoliitika kaitse-eesmärgid ning julgustada kasutama selektiivseid püügiviise, kohaldatakse teatavate kalaliikide puhul kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõtu. Sellest tulenevalt ei tohi vahetult inimtoiduks kasutada kõnealusest alammõõdust väiksemaid kalu liigist, mille suhtes kehtib kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõt. Sellist saaki võib siiski kasutada muul otstarbel, tingimusel et see ei põhjusta alamõõduliste kalade turu teket.

Tootjaorganisatsioonide teine oluline tegevus on kohandada tootmist vastavalt turunõuetele. Lähtudes püügitegevuse kavandamisel turunõuetest, nii et lossitud kalale oleks alati olemas turuväljund, saavad tootjaorganisatsioonid tagada kaluritele parima võimaliku tulu, vältides samas toidujäätmete teket.

Alates ühise turukorralduse reformimisest 2014. aastal on suuremalt jaolt lõpetatud hüvitusmeetmed kaupade turult kõrvaldamise eest. Selleks et tagada sujuv üleminek uuele süsteemile võeti kuni 2018. aasta lõpuni ajutine meede,⁽¹⁾ mis võimaldab kalandussektori tootjaorganisatsioonil tooted turult kõrvaldada, kui turuhind on liiga madal. Kõnealust rahalist toetust antakse teatavatel tingimustel, näiteks nõutakse, et tooted lastakse turule tagasi inimtoiduna (kas tasuta eest või tasuta).

Kuigi ühise turukorralduse raames ei edendata eriliselt kalandus- ja vesiviljelustoodete annetamist, ei ole seda võimalust välistatud. Vahetult inimtoiduks ettenähtud kalandustoodete puhul piirub pakkumine üksnes nende toodetega, mis vastavad toodete esmamüügi pakkuamisele või esmamüügil kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõdule ja ühistele turus- tusnormidele. Selline piirang ei kehti vesiviljelustoodete suhtes.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määruse (EL) nr 508/2014 (Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.5.2014, lk 1)) artikkel 67.

Viited

Belgia: „Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives“, Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire, FAVV-AFSCA, 8. veebruar 2017.

http://www.favv-afsc.be/denreesalimentaires/circulaires/_documents/2017-02-08_Circ-ob-Banquesalimentaires_FR_V3_clean.pdf

„Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, juuni 2014.

http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/comparative-study-on-eu-member-states-legislation-and-practices-on-food-donation_finalreport_010714.pdf

„Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention. 10th Report of Session 2013–2014“ Parlamendi Ülemkoja Euroopa Liidu komisjon, Ühendkuningriik.

<http://www.parliament.uk/documents/lords-committees/eu-sub-com-d/food-waste-prevention/154.pdf>

„European Hospitality Industry Guidelines to Reduce Food Waste and Recommendations to Manage Food Donations“, HOTREC Hospitality Europe, 2017.

„Every Meal Matters – Food donation guidelines“, FoodDrinkEurope/EuroCommerce/European Federation of Food Banks – endorsed by the Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed, 2016.

http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications_documents/6194_FoodDrink_Europe_Every_Meal_Matters_screen.pdf

Soome: „Foodstuffs donated to Food Aid“, EVIRA Control Department, 21. mai 2013.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:902211/ATTACHMENT02.pdf>

„Food Redistribution in the Nordic Region, Experiences and results from a pilot study“ (TemaNord, 2014)

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:784307/FULLTEXT01.pdf>

„Food redistribution in the Nordic Region, Phase II: identification of best practice models for enhanced food redistribution“ (TemaNord, 2016).

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A902211&dswid=-1064>

Prantsusmaa: „Entreprises du secteur alimentaire: Guide pratique et réglementaire pour donner aux associations d'aide alimentaire“, DRAAF Rhône-Alpes.

http://draaf.auvergne-rhone-alpes.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Guide_dons_alimentaires_-_20-septembre-1_cle0124ef.pdf

Prantsusmaa: „Guide to Good Hygiene Practices in the distribution of foods by charity organisations“, Fédération française des Banques Alimentaires, 2011.

Prantsusmaa: 11. veebruari 2016. aasta seadus nr 2016-138, milles käsitletakse võitlust toidu raiskamise vastu, JORF nr 0036, 12. veebruar 2016

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032036289&dateTexte=&categorieLien=id>

Prantsusmaa: jaemüügi ettevõtte ja toiduabiorganisatsioonide vaheline toiduainete annetamist käsitleva vastastikuse kokkuleppe näidis, mida on lubatud kasutada maaelu ja merekalanduse seadustiku artikli L. 230-6 kohaldamisel (Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime) (vt: <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeurs-et-associations>).

„Review of EU legislation and policies with implications on food waste“ (FUSIONS, 2015).

<https://www.eu-fusions.org/index.php/publications/267-analysing-food-waste-policies-across-the-eu-28>

„Hospitality Food Surplus Redistribution Guidelines“, FUSIONS, september 2015

<http://www.eu-fusions.org/phocadownload/feasibility-studies/Hospitality/Hospitalty%20Food%20Surplus%20Redistribution%20Guideline.pdf>

Itaalia: 19. augusti 2016. aasta seadus nr 166. „Meetmed seoses toiduainete ja farmaatsiatoodete annetamise ja jaotamisega, et toetada sotsiaalset solidaarsust ja vältida jäätmete teket“ (Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentare e farmaceutici a fini di solidarietà sociale e per la limitazione degli sprechi). Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana. Nr 202, 30. august 2016

<http://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2016/08/30/202/sg/pdf>

Itaalia: „Manual of Good Practices for Charitable Organisations“, Caritas Italiana, Fondazione Banco Alimentare O.N.L.U.S., 2016

Madalmaad: „Food Safety Handbook“, Vereniging van Nederlandse Voedselbanken, 2016

Portugal: „Procedures to be adopted for restaurants/catering services/events“; „Procedures for food donated by large establishments“; Korduma kippuvad küsimused – vabaihendus DariAcordar, ASAE (Autoridade de Segurança Alimentar e Económica – toiduohutuse- ja majandustegevuse ohutuse amet) ja DGAV (Direção Geral de Alimentação e Veterinária – Toidu ja veterinaaria peadirektoraat)

Vt ka täiendavate riiklike/valdkondlike toiduainete annetamise suuniseid, mis on avaldatud aadressil

http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

1. LISA

Toiduannetamise asjaomaste õigusnormide kokkuvõtlik tabel ⁽¹⁾

Üldised toidualased õigusnormid	Määrus (EÜ) nr 178/2002	— Määrust kohaldatakse kõigi toidukäitlejate suhtes, kes toitu turule lasevad, sealhulgas ümberjaotusorganisatsioonide ja muude heategevusorganisatsioonide suhtes (artikli 3 punkt 2). — Kõik toidutarneahelas osalejad tagavad, et toit vastab üldistes toidualastes õigusnormides sätestatud nõuetele (artikli 17 lõige 1). — Toidukäitlejad peavad tagama nende juhitas toidutarneahela osas toimuva tegevuse vastavuse kõikidele toidualaste õigusnormide nõuetele (nt toiduohutus, toiduhügieen, toidualane teave tarbijatele) (artikkel 17). — Artiklis 14 on sätestatud olulised toiduohutuse nõuded, mida peavad järgima kõik osalised. — Jälgitavuse mõiste on sätestatud üldiste toidualaste õigusnormide määruse artiklis 18. — Määrust ei kohaldata koduseks isiklikuks kasutamiseks mõeldud toidu suhtes (artikli 1 lõige 3).
Toiduhügieeni pakett	— Määrus (EÜ) nr 852/2004 — Määrus (EÜ) nr 853/2004	— Kõik toidukäitlejad peavad järgima ELi toiduhügieeni eeskirju. — Toiduohutus tuleb tagada kogu toidutarneahela ulatuses, alustades esmatootmisest. — Oluline on säilitada külmaahela katkematus toidu jaoks, mida ei saa säilitada ümbritseva keskkonna temperatuuril, eelkõige külmutatud toidu puhul. — Kogu toidutarneahela ulatuses tuleb vajaduse korral täita ohuanalüüsil ja kriitiliste kontrollpunktide (HACCP) põhimõtetest lähtuvaid häid hügieenitavasid ja menetlusi. — Loomse toidu annetamise ja jaotamise suhtes kohaldatakse erinõudeid.

⁽¹⁾ Tabel põhineb Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võrdleval uuringul ELi liikmesriikide toiduainete annetamist käsitlevate õigusaktide ja tavade kohta „Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations“ (Bio by Deloitte, 7. juuli 2014).

		— Toiduhügieeni eeskirju tuleks kohaldada ainult nende ettevõtjate suhtes, kelle tegevuse puhul on täheldatav teatav järjepidevus ja teatav organisatoorne tase (määruse (EÜ) nr 852/2004 põhjendus 9).
Toidu märgistamine ja säilivus	Määrus (EL) nr 1169/2011	— Toidukäitlejad on kohustatud märkima „parim enne“ või „kõlblik kuni“ tähtaega. — Toiduainete turustamine pärast „parim enne“ tähtaega on ELi õiguse kohaselt lubatud (kuid „kõlblik kuni“ kuupäeva ületanud toiduaineid käsitatakse ohtlikena ja seega on nende jaotamine keelatud). — Tarbijatele toidualase teabe esitamise eeskirju kohaldatakse ainult selliste ettevõtjate suhtes, kelle tegevuse puhul on täheldatav teatav järjepidevus ja teatav organisatoorne tase (põhjendus 15).
Käibemaksueeskirjad	Direktiiv 2006/112/EÜ Käibemaksukomitee 97. koosoleku suunised ⁽¹⁾	— Vastavalt direktiivile 2006/112/EÜ, tuleb annetatavate toiduainete eest tasuda käibemaks, kui annetaja on nende kaupade ostmisel käibemaksu maha arvanud (artikkel 16). — Sellisel juhul on maksustatavaks summaks ostuhind annetamise ajal, mida on kohandatud vastavalt kauba seisukorrale annetamise ajal (artikkel 74). — Komisjon soovib, et toiduainete puhul, mille „parim enne“ tähtaeg on lähedal, võiksid liikmesriigid hinnata käibemaksu arvutamisel toiduainete hinna üsna väikeseks. Juhul, kui toiduainetel tõepoolest puudub väärtus, võiks toiduainete hind olla isegi nullilähedane.
Ametlik kontroll	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 854/2004, millega kehtestatakse erieeskirjad inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste ametlikuks kontrollimiseks (ELT L 139, 30.4.2004, lk 206) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.4.2004, lk 1)	— Inimtoiduks ettenähtud loomseid toiduaineid tootvate ettevõtete kontrollimine. — Toidu- ja söödaalaste õigusaktide ning loomade tervist ja heaolu käsitlevate eeskirjade täitmist tagav kontrollimine.

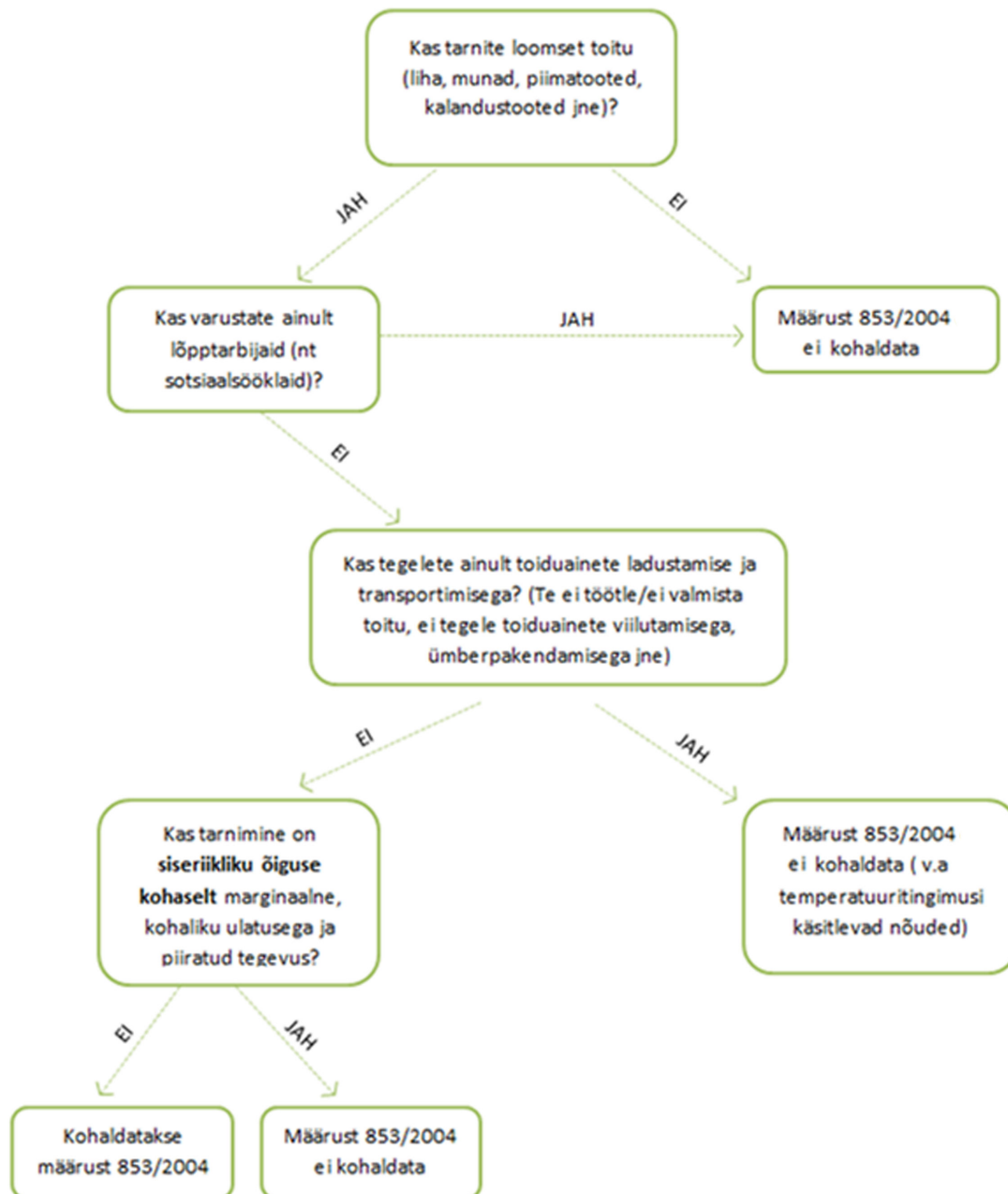
	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomateravise ja loomade heaolu, taimeteravise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1)	— Käsitletakse ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusaktide, loomateravise ja loomade heaolu eeskirjade ning taimeteravise ja taimekaitsevahendite kasutamise eeskirjade täitmine. Uusi eeskirju hakatakse kohaldama järkjärgult ning kohaldamise põhikuupäev on 14. detsember 2019.
Jäätmete raamdirektiiv	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiiv 2008/98/EÜ, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid (ELT L 312, 22.11.2008, lk 3)	— Jäätmehierarhias käsitletakse esimese etapina jäätmetekke vältimist ja nõutakse, et liikmesriigid koostaksid jäätmetekke vältimise programmid. — Jäätmete raamdirektiivi muutmise ettepanekuga [COM(2015) 595 final] tugevdatakse toidujäätmete tekke vältimist, mis on osa üldisest jäätmetekke vältimise poliitikast. Liikmesriike kutsutakse üles vähendama toidu raiskamist kogu tarneahelas, jälgima toidujäätmete tekke taset ja andma aru iga kahe aasta tagant. — Komisjon töötab liikmesriikide pooldava arvamuse alusel välja meetodika toidu raiskamise mõõtmiseks.
Infoühiskonna teenused (eelkõige e-kaubandus)	Direktiiv 2000/31/EÜ	— Soodustab siseturu nõuetekohast toimimist, tagades infoühiskonna teenuste vaba liikumise liikmesriikide vahel. — Ühtlustab teatavaid infoühiskonna teenuste suhtes kehtivaid siseriiklikke õigusnorme, milles käsitletakse muu hulgas vahendajate vastutust. — Täiendab infoühiskonna teenuste suhtes kohaldatavaid ühenduse õigusakte, ilma et see piiraks rahva tervise ja tarbijate huvide kaitse taset, mis on eelkõige kehtestatud ühenduse õigusaktidega ja mida siseriiklikud seadused rakendavad ulatuses, mis ei piira infoühiskonna teenuste osutamise vabadust.

Põllumajandustoodete ühine turukorraldus	Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671)	Turult kõrvaldamist on käsitletud artikli 34 lõikes 4. Kõnealune turult kõrvaldamine on praegu üks organiseeritud annetamise vorme, mis on lõppsaja jaoks tasuta. Tasuta jaotamise (heategevusliku turult kõrvaldamise) puhul on asjaomaste õigusaktidega ette nähtud suurem toetus kui muul otstarbel turult kõrvaldamise puhul. Ette on nähtud ka erimärgistus, et propageerida ELi rahastuse allikat ja selle kasutamist. Turult kõrvaldatud toodete jaotamisel eelistatakse selgelt tasuta abi osutamist heategevusorganisatsioonide kaudu ja liikmesriikide poolt heaks kiidetud muude asutuste kaudu. Muud turult kõrvaldatud toodete kasutusviisid on alternatiiv tasuta jaotamisele.
Kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühine korraldus	Määrus (EL) nr 1379/2013	Vastavust ühistele turustusnormidele on käsitletud artikli 34 lõikes 2. Kalandustoodeteid, mis ei vasta ühistele turustusnormidele (sealhulgas kalavarude kaitseks kehtestatud alammõõdud) ei ole lubatud pakkuda vahetult inimtoiduks. Muud kasutusviisid on lubatud.
Ühise kalanduspoliitika kontrollieeskirjad	Määrus (EÜ) nr 1224/2009	Artikliga 58 on kalandus- ja vesiviljelustoodete jälgitavuse suhtes kehtestatud erinõuded.
Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks (FEAD)	Määrus (EL) nr 223/2014	— Toiduannetusi võib rahastada abifondi rakenduskavast, kui toiduained annetatakse partnerorganisatsioonile (avalik-õiguslik organisatsioon või mittetulundusühendus) ja jaotatakse enim puudust kannatavatele isikutele tasuta. — Abifondi vahenditest võib katta kulusid seoses annetatud toiduainete kokku kogumise, annetajate käest, toiduainete transportimise ja ladustamisega ning nende jaotamisega enim puudust kannatavatele isikutele. — Toetada võib ka võimalike annetajate teadlikkuse suurendamiseks ette nähtud tegevusi

(¹) Lisatud suuniste loetellu (vt lk 165), mis on kättesaadav järgmisel aadressil: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf

2. LISA

Otsustusskeem: kas pean heategevusorganisatsiooni/toidupanka varustava jaemüüjana või heategevusorganisatsiooni/toidupanga eest toimivana täitma määruse (EÜ) nr 853/2004 sätteid?

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA
ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskurss ⁽¹⁾

24. oktoober 2017

(2017/C 361/02)

1 euro =

	Valuuta	Kurss		Valuuta	Kurss
USD	USA dollar	1,1761	CAD	Kanada dollar	1,4875
JPY	Jaapani jeen	133,95	HKD	Hongkongi dollar	9,1803
DKK	Taani kroon	7,4433	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,7008
GBP	Inglise nael	0,89303	SGD	Singapuri dollar	1,6023
SEK	Rootsi kroon	9,6475	KRW	Korea vonn	1 327,81
CHF	Šveitsi frank	1,1613	ZAR	Lõuna-Aafrika rand	16,1396
ISK	Islandi kroon		CNY	Hiina jüaan	7,8022
NOK	Norra kroon	9,3883	HRK	Horvaatia kuna	7,5130
BGN	Bulgaaria leev	1,9558	IDR	Indoneesia ruupia	15 937,33
CZK	Tšehhi kroon	25,583	MYR	Malaisia ringit	4,9849
HUF	Ungari forint	308,53	PHP	Filipiini peeso	60,801
PLN	Poola zlott	4,2403	RUB	Vene rubla	67,6090
RON	Rumeenia leu	4,6013	THB	Tai baat	39,035
TRY	Türgi liir	4,3751	BRL	Brasiilia reaal	3,8022
AUD	Austraalia dollar	1,5117	MXN	Mehhiko peeso	22,4841
			INR	India ruupia	76,5790

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

Komisjoni otsuse vastuvõtmine muudetud siseriikliku üleminekukava kohta, millest Tšehhi Vabariik teatas kooskõlas direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta) artikli 32 lõikega 6

(2017/C 361/03)

Komisjon võttis 20. oktoobril 2017 vastu otsuse C(2017) 6985 muudetud siseriikliku üleminekukava kohta, mille Tšehhi Vabariik esitas kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll))⁽¹⁾ artikli 32 lõikega 6.

Kõnealune dokument on kättesaadav veebisaidil:

<https://circabc.europa.eu/w/browse/36205e98-8e7a-47d7-808d-931bc5baf6ee>

⁽¹⁾ ELT L 334, 17.12.2010, lk 17.

V

(Teated)

HALDUSMENETLUSED

EUROOPA KOMISJON

Konkursikutse 2018 – EAC/A05/2017**Programm „Erasmus+“**

(2017/C 361/04)

1. Sissejuhatus ja eesmärgid

Käesolev konkursikutse põhineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusel (EL) nr 1288/2013,⁽¹⁾ millega luuakse „Erasmus+“: liidu haridus-, kooolitus-, noorte- ja spordiprogramm, ning Erasmus+ 2017. ja 2018. aasta tööprogrammidel. Programm „Erasmus+“ hõlmab ajavahemikku 2014–2020. Programmi „Erasmus+“ üld- ja erieesmärgid on sätestatud nimetatud määruse artiklites 4, 5, 11 ja 16.

2. Meetmed

Konkursikutse hõlmab programmi „Erasmus+“ järgmiseid meetmeid:

1. põhimeede – üksikisikute õpiränne

- Haridus-, kooolitus- ja noorsoovaldkonnas tegutsevate isikute liikuvus
- Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad

2. põhimeede – innovatsioonile suunatud koostöö ja heade tavade vahetamine

- Haridus-, kooolitus- ja noorsoovaldkonna strateegilised partnerlused
- Teadmusühendused
- Valdkondlike oskuste ühendused
- Suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas
- Suutlikkuse suurendamine noorte valdkonnas

3. põhimeede – poliitikareformi toetamine

- Struktureeritud dialoog: kohtumised noorte ja noorsoovaldkonna otsusetegijate vahel

Jean Monnet' meetmed

- Jean Monnet' õppetoolid
- Jean Monnet' moodulid
- Jean Monnet' tippkeskused
- Jean Monnet' toetus akadeemilistele ühendustele
- Jean Monnet' võrgustikud
- Jean Monnet' projektid

⁽¹⁾ ELT L 347, 20.12.2013, lk 50.

Sport

- Koostööpartnerlused
- Väikesed koostööpartnerlused
- Mittetulunduslikud Euroopa spordiüritused

3. Toetuskõlblikkus

Programmi „Erasmus+“ raames võivad rahastust taotleda kõik avaliku või erasektori asutused, kes tegutsevad haridus-, koolitus-, noorsoo- ja spordivaldkonnas. Lisaks võivad noorte ja noorsootöötajate liikuvusega ning noorsoovaldkonna strateegiliste partnerlustega seonduvaid rahastamistootlusi esitada noorterühmad, kes tegelevad noorsootööga, kuid ei osale tingimata mõne noorteorganisatsiooni töös.

Programmi „Erasmus+“ meetmetes võivad täiel määral osaleda järgmised programmiga ühinenud riigid (¹):

- Euroopa Liidu liikmesriigid,
- EFTA/EMP riigid: Island, Liechtenstein ja Norra,
- Euroopa Liidu kandidaatriigid: Türgi ja endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik.

Teatavad programmi „Erasmus+“ meetmed on avatud ka partnerriikide organisatsioonidele.

Osalemise üksikasjalikud tingimused on esitatud programmi „Erasmus+“ juhendis.

Suurbritannia taotlejad: tuleb silmas pidada, et toetuskõlblikkuse kriteeriumid peavad olema täidetud *kogu* toetusperioodi jooksul. Kui Ühendkuningriik lahkub EList toetusperioodi jooksul ega sõlmi ELiga lepingut, millega tagatakse, et Suurbritannia taotlejad on jätkuvalt toetuskõlblikud, lõpetatakse ELi vahenditest rahastamine (samal ajal võidakse projektis jätkuvalt osaleda) või nõutakse projektis osalemise lõpetamist.

4. Eelarve ja projektide kestus

Käesolev konkursikutse kehtib, kui on täidetud järgmised tingimused:

- kui eelarvepädevad institutsioonid võtavad 2018. aasta eelarve vastu, on kättesaadavad 2018. aasta eelarveprojekti ettenähtud assigneeringud, või juhul, kui eelarvet vastu ei võeta, on kättesaadavad ajutiste kaheteistkümnendike süsteemis sätestatud assigneeringud.
- Euroopa seadusandjad võtavad ajavahemiku 2018–2020 mitmeaastased sihtprogrammid vastu ilma oluliste muudatusteta.

Konkursikutsega seotud kogueelarve on hinnanguliselt 2 490,9 miljonit eurot.

Haridus ja koolitus:	2 253,2 miljonit	eurot (²)
Noorsootöö:	188,2 miljonit	eurot
Jean Monnet:	12,1 miljonit	eurot
Sport:	37,4 miljonit	eurot

Konkursikutsega seotud kogueelarve ja selle jaotus on soovituslikud ning neid saab muuta juhul, kui „Erasmus+“ aasta tööprogrammi muudetakse. Võimalikel taotlejatel palutakse tutvuda regulaarselt „Erasmus+“ aasta tööprogrammi ja selle muudatustega, mis avaldatakse veebisaidil

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm

seoses konkursikutse alla kuuluvate meetmete eelarvega.

(¹) Jean Monnet' meetmed on avatud kõikidest riikidest pärit organisatsioonidele.

(²) See summa hõlmab kõrghariduse rahvusvahelist mõõdet (kokku 328 miljonit eurot).

Eraldatava toetuse suurus ja projektide kestus sõltub projekti liigist ja projekti kaasatud partnerite arvust.

5. Taotluste esitamise tähtajad

Kõik alljärgnevad taotluste esitamise tähtajad lõpevad kell 12.00 Brüsseli aja järgi.

1. põhimeede	
Noorsoovaldkonnas tegutsevate isikute liikuvus	1. veebruar 2018
Kõrghariduse valdkonnas tegutsevate isikute liikuvus	1. veebruar 2018
Kutsehariduse ja -õppe, üldhariduse ja täiskasvanuhariduse valdkonnas tegutsevate isikute liikuvus	1. veebruar 2018
Noorsoovaldkonnas tegutsevate isikute liikuvus	26. aprill 2018
Noorsoovaldkonnas tegutsevate isikute liikuvus	4. oktoober 2018
Erasmus Munduse ühised magistriõppekavad	15. veebruar 2018
2. põhimeede	
Strateegilised partnerlused noorsoovaldkonnas	1. veebruar 2018
Strateegilised partnerlused hariduse ja koolituse valdkonnas	21. märts 2018
Strateegilised partnerlused noorsoovaldkonnas	26. aprill 2018
Strateegilised partnerlused noorsoovaldkonnas	4. oktoober 2018
Teadmusühendused	28. veebruar 2018
Valdkondlike oskuste ühendused	28. veebruar 2018
Suutlikkuse suurendamine kõrghariduse valdkonnas	8. veebruar 2018
Suutlikkuse suurendamine noorte valdkonnas	8. märts 2018
3. põhimeede	
Kohtumised noorte ja noorsoovaldkonna otsusetegijate vahel	1. veebruar 2018 26. aprill 2018 4. oktoober 2018
Jean Monnet' meetmed	
Jean Monnet' õppetoolid, moodulid, tippkeskused, toetus ühendustele, võrgustikud, projektid	22. veebruar 2018
Spordivaldkonna meetmed	
Koostööpartnerlused	5. aprill 2018
Väikesed koostööpartnerlused	5. aprill 2018
Mittetulunduslikud Euroopa spordiüritused	5. aprill 2018

Taotluste esitamise üksikasjalik kirjeldus on esitatud programmi „Erasmus+“ juhendis.

6. Täielik teave

Projektikonkursi üksikasjalikud tingimused, sealhulgas prioriteedid, on esitatud programmi „Erasmus+“ juhendis järgmisel veebisaidil:

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_et

Programmi „Erasmus+“ juhend on käesoleva konkursikutse lahutamatu osa ning seal esitatud osalemis- ja rahastamistingimusi kohaldatakse käesoleva konkursikutse suhtes täielikult.

KONKURENTSIPOLIITIKA RAKENDAMISEGA SEOTUD MENETLUSED

EUROOPA KOMISJON

Teatis ettevõtjatele – teatavate tööstus- ja põllumajandustoodete suhtes kehtestatud ühise tollitariifistiku ühepoolsete tariifide peatamist käsitlevate taotluste uus voor

(2017/C 361/05)

Ettevõtjatele on teatatud, et komisjon on saanud taotlusi 2018. aasta juuli vooruks kooskõlas ühepoolsete tariifide peatamist ja tariifikvoote käsitleva komisjoni teatises (2011/C 363/02) ⁽¹⁾ ettenähtud halduskokkulepetega.

Selliste toodete loetelu, mille suhtes on taotletud tollimaksu peatamist, on nüüd kättesaadav tolliliitu käsitleval Euroopa Komisjoni temaatilisel veebisaidil ⁽²⁾.

Ettevõtjatele on ka teatatud, et kohalike ametiasutuste kaudu komisjonile uute taotluste kohta vastuväidete esitamise tähtaeg on 12. detsember 2017, mis on tolliküsimuste töörühma teise kavandatud koosoleku kuupäev.

Taotluste staatusest ülevaate saamiseks soovitatakse ettevõtjatel regulaarselt jälgida kõnealust loetelu.

Lisateavet ühepoolsete tariifide peatamise menetluse kohta saab Euroopa veebisaidilt:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/suspensions/index_en.htm

⁽¹⁾ ELT C 363, 13.12.2011, lk 6.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/susp/susp_home.jsp?Lang=en

Eelteatis koondumise kohta
(juhtum M.8644 – AXA / NN Group / Portfolio)
Võimalik lihtsustatud korras menetlemine
(EMPis kohaldatav tekst)
(2017/C 361/06)

1. 17. oktoobril 2017 sai Euroopa Komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta.

Teatis puudutab järgmisi ettevõtjaid:

- Lindisfarne S.L. (Hispaania), kes kuulub gruppi AXA SA („AXA“, Prantsusmaa),
- ESI One SARL (Prantsusmaa), kes kuulub gruppi AXA,
- Alterimmo Europe SARL (Prantsusmaa), kes kuulub gruppi AXA,
- REI Spain B.V. (Madalmaad), kes kuulub gruppi NN Group N.V. („NN“, Madalmaad),
- Portfolio (Hispaania).

AXA ja NN omandavad kaudselt ühiskontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ettevõtja Portfolio Hispaanias asuvate varade üle.

Koondumine toimub aktsiate või osade ostu teel.

2. Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:

- Lindisfarne S.L.: haldab otseselt tema omandisse kuuluvat kinnisvara ning haldab tütarettvõtjaid, kes hoiavad tema omandisse kuuluvat kinnisvara Hispaanias,
- ESI One SARL: omab kinnisvaraportfelle / -omandusi,
- Alterimmo Europe SARL: omab kinnisvaraportfelle / -omandusi,
- REI Spain B.V.: omandab, hoiab, haldab ja valitseb kinnisvara ja muid varasid, mis võivad olla sissetulekuallikaks, osaleb või juhib muude sarnaste taotlustega äriühingute või ettevõtete haldamist ning annab tagatise ja garantiisid muudele äriühingurühmadele ja kolmandate isikute nimel,
- Portfolio: koosneb 34 üliõpilaste majutuskohast, mis asuvad 17 linnas Hispaanias.

3. Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda ühinemismääruse kohaldamisalasse, kuid lõplikku otsust selle kohta ei ole veel tehtud.

Tuleb märkida, et käesoleva juhtumi puhul võib olla võimalik kasutada korda, mis on esitatud komisjoni teatistes lihtsustatud korra kohta teatavate koondumiste menetlemiseks vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 139/2004 ⁽²⁾.

4. Komisjon kutsub huvitatud kolmandaid isikuid esitama oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkuste juures tuleks alati kasutada järgmist viidet:

M.8644 – AXA / NN Group / Portfolio

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („ühinemismäärus“).

⁽²⁾ ELT C 366, 14.12.2013, lk 5.

Märkusi võib saata komisjonile elektronposti, faksi või postiga. Kontaktandmed:

e-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

faks +32 22964301

postiaadress:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Eelteatis koondumise kohta
(juhtum M.8518 – MDP/HPS/Nevada/Towergate)
Võimalik lihtsustatud korras menetlemine
(EMPs kohaldatav tekst)
(2017/C 361/07)

1. 18. oktoobril 2017 sai Euroopa Komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta.

Teatis puudutab järgmisi ettevõtjaid:

- HPS Investment Partners, LLC („HPS“), (USA),
- Ardonagh Group Limited („Ardonagh“), (Ühendkuningriik), kelle üle ettevõtjal HPS on valitsev mõju,
- Madison Dearborn Partners, LLC („MDP“), (USA),
- Nevada Investment Holdings 2 Limited („Nevada 2“), (Kaimanisaared), kelle üle ettevõtjal MDP on valitsev mõju.

HPS ja MDP omandavad ettevõtjate Ardonagh (sh Towergate) ja Nevada 2 üle ühiskontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses.

Koondumine toimub väärtpaberite ostu teel.

2. Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:

- HPS: USAs asuv investeerimisettevõtja, kes investeerib paljudesse tööstusharudesse, sh kindlustusvahendusega tegelevatesse äriühingutesse.
- Ardonagh: omab valitsevat mõju üksuste Towergate Insurance Limited („Towergate“), Autonet Insurance Services Ltd („Autonet“), Price Forbes & Partners Limited („Price Forbes“), Ryan Direct Group („RDG“) ja Chase Templeton Limited („Chase Templeton“) üle. Kõik nimetatud üksused on kindlustusvahendusega tegelevad äriühingud, kes tegutsevad peamiselt kahjukindlustuse sektoris Ühendkuningriigis.
- MDP: USAs asuv börsivälisesse ettevõtetesse investeeriv ettevõtja, kes investeerib paljudesse tööstusharudesse, sh kindlustusvahendusega tegelevatesse äriühingutesse.
- Nevada 2: Kaimanisaartel registreeritud erakapitalil põhinev ning ettevõtjate MDP ja HPS poolt investeerimisettevõtjana asutatud valdusühing, kellele kuuluvad The Broker Network Limited ja Countrywide Insurance Management Limited (koos „Broker Network“). Broker Network on Ühendkuningriigi vahendusplatvorm väikestele kohalikele sõltumatutele kindlustusmaakleritele, kes pakuvad äri- ja erakindlustuskaitset Ühendkuningriigis.

3. Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda ühinemismääruse kohaldamisalasse, kuid lõplikku otsust selle kohta ei ole veel tehtud.

Tuleb märkida, et käesoleva juhtumi puhul võib olla võimalik kasutada korda, mis on esitatud komisjoni teatistes lihtsustatud korra kohta teatavate koondumiste menetlemiseks vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 139/2004 ⁽²⁾.

4. Komisjon kutsub huvitatud kolmandaid isikuid esitama oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkuste juures tuleks alati kasutada järgmist viidet:

M.8518 – MDP/HPS/Nevada/Towergate

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („ühinemismäärus“).

⁽²⁾ ELT C 366, 14.12.2013, lk 5.

Märkusi võib saata komisjonile elektronposti, faksi või postiga. Kontaktandmed:

e-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

faks: +32 22964301

postiaadress:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Eelteatis koondumise kohta
(juhtum M.8671 – BP/Bridas/Axion)
Võimalik lihtsustatud korras menetlemine
(EMPis kohaldatav tekst)
(2017/C 361/08)

1. 19. oktoobril 2017 sai Euroopa Komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004 ⁽¹⁾ artiklile 4 vastava teatise kavandatava koondumise kohta.

Teatis puudutab järgmisi ettevõtjaid:

- BP plc (Ühendkuningriik);
- Bridas Corporation (Briti Neitsisaared), mis kuulub ettevõtjate Bridas Energy Holdings Ltd ja China National Offshore Oil Corporation ühiskontrolli alla;
- Axion Energy Holding SL (Hispaania), mis praegu kuulub ettevõtja Bridas Corporation ainukontrolli alla.

BP plc („BP“) ja Bridas Corporation („Bridas“) omandavad ühiskontrolli ühinemismääruse artikli 3 lõike 1 punkti b tähenduses ettevõtja Axion Energy Holding SL („Axion“) üle.

Koondumine toimub aktsiate või osade ostu teel.

2. Asjaomaste ettevõtjate majandustegevus hõlmab järgmist:

- BP tegutseb toornafta ja maagaasi uurimise, tootmise ja turustamise korraldamisega, naftatoodete, -saaduste ja nendega seotud toodete rafineerimise, tarne ja vedamise ning alternatiivenergia valdkonnas;
- Bridas tegutseb kaudselt toornafta ja maagaasi uurimise, arendustegevuse, tootmise, vedamise ja turustamise korraldamisega, naftatoodete turustamise ja vedamise valdkonnas, maagaasi kogumise, ettevalmistamise, töötlemise ja turustamise ning elektrienergia tootmise, puurimise ja puuraukude teenindamise ning kütuste, määrete ja nendega seotud naftasaaduste rafineerimise, tootmise ja müügi valdkonnas;
- Axion tegutseb toornafta rafineerimise ning naftatoodete ja nende derivaatide müügi valdkonnas Argentinas, Uruguays ja Paraguays.

3. Komisjon leiab pärast teatise esialgset läbivaatamist, et tehing, millest teatatakse, võib kuuluda ühinemismääruse kohaldamisalasse, kuid lõplikku otsust selle kohta ei ole veel tehtud. Tuleb märkida, et käesoleva juhtumi puhul võib olla võimalik kasutada korda, mis on esitatud komisjoni teatises lihtsustatud korra kohta teatavate koondumiste menetlemiseks vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 139/2004 ⁽²⁾.

4. Komisjon kutsub huvitatud kolmandaid isikuid esitama oma võimalikke märkusi kavandatava toimingu kohta.

Komisjon peab märkused kätte saama kümne päeva jooksul pärast käesoleva dokumendi avaldamist. Märkuste juures tuleks alati kasutada järgmist viidet:

M.8671 – BP/Bridas/Axion

Märkusi võib saata komisjonile elektronposti, faksi või postiga. Kontaktandmed:

e-post: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

faks: +32 22964301

postiaadress:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1 („ühinemismäärus“).

⁽²⁾ ELT C 366, 14.12.2013, lk 5.

MUUD AKTID

EUROOPA KOMISJON

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase taotluse avaldamine

(2017/C 361/09)

Käesoleva dokumendi avaldamine annab õiguse esitada vastuväiteid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾ artiklile 51.

KAITSTUD PÄRITOLUNIMETUSE/KAITSTUD GEOGRAAFILISE TÄHISE TOOTESPETSIFIKAADI OLULISE MUUDATUSE
HEAKSKIITMISE TAOTLUS

Muudatuse heakskiitmise taotlus koosõlas määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 esimese lõiguga.

„LAGUIOLE“

ELi nr: PDO-FR-0120-AM05 – 5.4.2017

KPN (X) KGT ()

1. Taotlejate rühm ja õigustatud huvi

Syndicat de défense et de gestion du Fromage de Laguiole
Route de Chaudes-Aigues
12210 Laguiole
PRANTSUSMAA

Tel +33 565444751
Faks +33 565444757
E-post: contact@fromagedelaguiole.fr

Taotlejate rühm koosneb juustu „Laguiole“ tootjatest ja töötlejatest ja tal on seega õigus esitada muutmistaotlus.

2. Liikmesriik või kolmas riik

Prantsusmaa

3. Tootespetsifikaadi osa, mida muutmine (muutmised) hõlmab (hõlmavad)

- ☐ Toote nimetus
- ☐ Toote kirjeldus
- ☒ Geograafiline piirkond
- ☐ Päritolutõend
- ☐ Tootmismeetod
- ☐ Seos geograafilise piirkonnaga
- ☐ Märgistus
- ☒ Muu: kontroll

4. Muudatus(t)e liik

- ☒ Registreeritud KPNi või KGT tootespetsifikaadi muudatus, mis on määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt oluline.

⁽¹⁾ ELT L 343, 14.12.2012, lk 1.

- ☐ Sellise registreeritud KPNi või KGT tootespetsifikaadi muudatus, mille koonddokumenti (või sellega võrdväärset) ei ole avaldatud ja mida ei käsitleta määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt väikese muudatusena.

5. Muudatus(ed)

Punkt „Geograafiline piirkond“

Geograafilist piirkonda on laiendatud Lozère'i departemangus asuvatesse Buissoni, Saint-Juéry ja Saint-Chély-d'Apcheri kommuunidesse. Need kommuunid asuvad praeguse geograafilise piirkonna kõrval ja neil on sarnased iseloomulikud jooned kui geograafilisse piirkonda juba kuuluvatel kommuunidel. Nende lisamine geograafilisse piirkonda ei muuda seost päritolupiirkonnaga.

Geograafilisse piirkonda kuuluvate kommuunide loetelu on ajakohastatud mitme kommuuni liitumise tõttu, kommuunide üldpiirid on jäänud samaks. Uus kommuun Argences en Aubrac hõlmab nüüd järgmisi endiseid kommuune: Alpuech, Graissac, Lacalm, La Terrisse, Sainte-Geneviève-sur-Argence ja Vitrac-en-Viadène. Uus kommuun Saint Geniez d'Olt et d'Aubrac hõlmab endisi kommuune Aurelle-Verlac ja Saint-Geniez-d'Olt. Uus kommuun Banassac-Canilhac hõlmab endisi kommuune Banassac ja Canilhac. Juhul kui endine kommuun kuulus geograafilisse piirkonda üksnes osaliselt, kuuluvad piirkonda nüüd vaid uue kommuuni vastavad osad.

Kantonid on koonddokumendis asendatud neid moodustavate kommuunide loeteluga, mis kajastab ka eespool osutatud muudatusi.

Muu

Punktis „Kontrolliasutus“ on kontrolliasutuse andmed asendatud kontrolli teostamiseks pädeva asutuse andmetega, nii et kontrolliasutuse muutumise korral ei oleks vaja spetsifikaati muuta.

KOONDDOKUMENT

„LAGUIOLE“

ELi nr: PDO-FR-0120-AM05 – 5.4.2017

KPN (X) KGT ()

1. Nimetus

„Laguiole“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Prantsusmaa

3. Põllumajandustoote või toidu kirjeldus

3.1. Toote liik

Klass 1.3. Juust

3.2. Toote kirjeldus, mida punktis 1 esitatud nimetus tähistab

„Laguiole“ on kuiva koorikuga kaetud, pressitud ja kuumutamata silindrikujuline lehmapiiimajuust, mis sisaldab pärast täielikku kuivatamist vähemalt 45 g rasva 100 g juustu kohta ja mille kuivainesisaldus ei tohi jääda alla 58 g 100 g juustu kohta.

Silindrikujulise juustu „Laguiole“ läbimõõt on 30–40 cm, juustu kõrguse ja läbimõõdu suhe on 0,8–1 ja kaal 20–50 kg.

Juustu laagerdatakse alates kalgendamise päevast vähemalt neli kuud.

Juustumass on elevandiluuvalget kuni õlgkollast tooni ja juustu valkjast kuni helehall koorik võib laagerdumise jooksul tõmbuda merevaigupruuniks kuni graniithalliks.

Olenevalt laagerdumisastmest on juustu piimhappeline maitse keskmise intensiivsusega kuni intensiivne ja tasakaalus; maitse omapära väljendub mitmesugustes nüanssides (värskest heinast metspähklini), see püsib suus ja sellel on toorpiimast valmistatud juustule iseloomulikud omadused.

3.3. Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)

Piimakarja põhilise söödaratsiooni moodustab geograafilisest piirkonnast pärit sööt. Ainus lubatud koresööt koosneb rohumaade ja looduslike või püskarjamaade kohalikust taimestikust, samuti ajutistel rohumaadel kasvatatavatest kõrrelistest ja liblikõielistest söödataimedest. Maisi- või rohusilo, pallitud silo või mis tahes muu märjalt konserveeritud sööda kasutamine on keelatud.

Kui karjamaadel on rohtu, välja arvatud juhul, kui ilmastikutingimused seda ei võimalda, koosneb piimalehmade söödaratsioon peamiselt karjamaade rohust kokku vähemalt 120 päeva jooksul aastas. Piimakarja ja karjatamisperioodi kohta ei või lisaks karjamaade rohule antava täiendsööda kogus sel perioodil ületada 3 kg kuivainet päevas piimalehma kohta.

Kõiki lüpsilehmi arvesse võttes ei tohi aastas põhisöödale lisatav täiendsööt ületada 6 kg päevas lüpsilehma kohta. Täiendsööt ei pea pärinema geograafilisest piirkonnast, kuna seal puuduvad selleks piisavad põllumajandusressursid.

Loomade söödas on lubatud üksnes taimed, kõrvalsaadused ja täiendsööt, mis ei ole saadud transgeensetest toodetest.

Piimakarja täiendsöödas on lubatud kasutada üksnes asjakohases nimekirjas loetletud toor- ja lisaaineid.

Juustu „Laguiole“ valmistatakse üksnes lehma täisrasvasest toorpiimast, mille valgu- ja rasvasisaldus ei ole normeeritud. Igasugune füüsiline töötlemine on keelatud.

Juustu „Laguiole“ tootmiseks kasutatav piim peab olema pärit üksnes sellistelt piimakarjadelt, mis koosnevad Prantsuse simmentali (tõukood 35) või Aubraci (tõukood 14) tõugu lehmadest või nende kahe tõendatud põlvnemisega tõu ristamisel saadud lehma. Viimati nimetatute puhul on pärast esimest põlvkonda piimakarjas lubatud üksnes Aubraci (tõukood 14) tõugu isasloomaga ristamisel saadud lehmad.

3.4. Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas

Piim peab olema toodetud, juustuks töödeldud ja juust peab olema valminud geograafilises piirkonnas.

3.5. Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Riivitud juustu „Laguiole“ turustamine on keelatud.

Juustu „Laguiole“ võib müüa portsjonitena. Kui juustu müüakse eelpakendatuna, peab igal tükil olema osa päritolunimetusele iseloomulikust koorikust, välja arvatud eraldi pakitud tükid, mille kaal jääb alla 70 g.

3.6. Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Juustu märgisel peab olema:

— kaitstud päritolunimetus, mis on esitatud märgisel olevate suurimate tähemärkide suurusest vähemalt kaks kolmandikku moodustavate tähtedega;

— Euroopa Liidu kaitstud päritolunimetuse sümbol.

Sõna „buron“ (mägedes asuv juustukoda) on lubatud kasutada märgisel, reklaamides, arvetel või kaubadokumentidel järgmistel tingimustel: sõna „buron“ võib kasutada juustudel, mis on saadud rändkarjatuse (25. maist kuni 13. oktoobrini) ajal ühelt karjalt, keda karjatati sel perioodil üle 1 000 m kõrgusel asuvatel rohumaadel. Nimetatud mõiste kasutamiseks peavad juustud olema valmistatud juustutootmiseks ette nähtud hoonetes, mis on ehitatud sellele kõrgusele; iga juustukoda teenindab vaid üht karja. Teisaldatavad või kergehitised, nagu laudadest varjualused ei ole lubatud.

Märgist võib asendada vahetult juustukoorikule trükitud mäрге või valmis trükitud musliinitükike, mis kinnitatakse koorikule.

Toote identifitseerimise tagab ka reljeefne jälg, millel on kujutatud Laguiole'i härg ja sõna „Laguiole“, ning identifitseerimistähis, mis kinnitatakse juustule.

4. Geograafilise piirkonna täpne määratlus

Geograafilise piirkonda kuuluvad järgmised kantonid, kommuunid või kommuunide osad:

Aveyroni departemang: kommuunid: Argences en Aubrac, Campouriez, Cantoin, Cassuéjous, Castelnau-de-Mandailles, Le Cayrol, Condom-d'Aubrac, Coubisou, Curières, Entraygues-sur-Truyère (Loti jõe paremkallas ja Truyère'i vasakkallas ülalpool Loti-Truyère'i ühinemispunkti), Espalion (Loti jõe paremkallas), Estaing, Florentin-la-Capelle, Huparlac, Laguiole, Montézic, Montpeyroux, Le Nayrac, Pomayrols, Prades-d'Aubrac, Saint-Amans-des-Cots, Saint-Chély-d'Aubrac, Saint-Côme-d'Olt (Loti jõe paremkallas), Saint-Geniez-d'Olt (Loti jõe paremkallas), Saint-Laurent-d'Olt (Loti jõe paremkallas), Saint-Symphorien-de-Thénières, Sainte-Eulalie-d'Olt (Loti jõe paremkallas), Soulaiges-Bonneval.

Cantali departemang: kommuunid: Anterrieux, Chaudes-Aigues, Deux-Verges, Espinasse, Fridefont, Jabrun, Lieutadès, Maurines, Saint-Martial, Saint-Rémy-de-Chaudes-Aigues, Saint-Urcize, La Trinitat.

Lozère'i departemang: kommuunid: Aumont-Aubrac, Banassac-Canilhac (Loti jõe paremkallas), Les Bessons, Brion, Le Buisson, Chauchailles, La Chaze-de-Peyre, La Fage-Montivernoux, La Fage-Saint-Julien, Fau-de-Peyre, Fournels, Grandvals, Les Hermaux, Malbouzon, Marchastel, Nasbinals, Noalhac, Prinsuéjols, Recoules-d'Aubrac, Saint-Chély-d'Apcher, Saint-Germain-du-Teil, Saint-Juéry, Saint-Laurent-de-Muret, Saint-Laurent-de-Veyrès, Saint-Pierre-de-Nogaret, Sainte-Colombe-de-Peyre, Les Salces, Termes, Trélans.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

Geograafilisel piirkonnal on iseloomulikud jooned, mis on seotud pinnase, ilmastiku, kõrguse ja maastikust tulenevate looduslike piiridega. Pinnas sisaldab basalti ja graniiti. Mitmekesine ja karm kliima tuleneb Auvergne'i ja Lõuna-Prantsusmaa kontinentaalsete ja mägist mõjutuste vastasseisust. Auvergne'i mõjutustest tulenevalt on talved pikad, külmad, tuulised ja sageli ka lumised. Lõuna-Prantsusmaa mõjud toovad kaasa soojust ja rohkelt sademeid. Piirkonna keskosas moodustavad Aubraci mäed ühtse terviku, mille keskmine kõrgus on 1 000 m. Läänes ja lõunas on geograafiline piirkond looduslikult piiritletud Truyère'i ja Loti jõgedega. Pinnase, kliima ja kõrguse koosmõju annab karjamaadele silmapaistvad omadused, eelkõige rikkaliku, aromaatsed ja küllusliku taimestiku. Rohkem kui mujal leidub seal iseloomulikke taimi, mis sisaldavad hulgaliselt aromaatsid molekule (terpeene), nt sarikaliste sugukonna taimed, nagu kolmelisulgas karujuur (*Meum athamanticum*), kurerehalised taimed, nagu mets-kurereha (*Geranium sylvaticum*), korvõielised taimed, nagu raudrohi (*Achillea*), jumikas (*Centaurea*) ning huulõielised taimed, nagu suureõiene käbihein (*Prunella grandiflora*) ja liivatee (*Thymus*).

Juustu on piirkonnas toodetud juba alates iidsetest aegadest. Selleks et kasutada suvist piima palverändurite toitmiseks talvisel ajal, hakkasid Aubraci ja Bonnevali kloostrid alates XII sajandist tootma juustu „Laguiole“, selle kombe võtsid üle ka naabruses elavad talunikud. 1897. aastal koondusid mägedes elavad tootjad müügiühingusse, mis muutus 1939. aastal tootekaitseühinguks ja alates 1961. aastast on tegemist päritolunimetusega.

Ka tänapäeval valmistatakse juustu „Laguiole“ täisrasvasest toorpiimast, mida saadakse Prantsuse simmentali või Aubraci tõugu lehmadel, kes on kohastunud geograafilise piirkonna keskkonnatingimustega (keskmäestik) ja kelle sööt koosneb peamiselt karjamaade rohust ja geograafilisest piirkonnast saadud heinast; keelatud on kasutada märjalt konserveeritud sööta, samuti on piiratud täiendsööda andmine. Nende tõugude seas teostatud geneetiline valik on võimaldanud suurendada piima valgusisaldust rasvasisalduse arvel ja saada seega juustu valmistamiseks sobiv piim. Sellele aitab kaasa ka loomade sööt, sest kuna mais on söödana keelatud, väheneb piima rasvasisaldus.

Juust „Laguiole“ laagerdub pikalt niiskes ja külmas keldris (6–12 °C) ning protsessi õnnestumine sõltub eelkõige erilisest tootmistehnikast (sh topeltnõrutamine juustupressis ja vormi asetamisel, et suurendada kuivainesisaldust) ja pidevast käsitlemisest (hõõrumine ja ümberpööramine). Nende toimingute puhul lähtutakse geograafilises piirkonnas pikalt püsinud oskustest.

„Laguiole“ on täisrasvasest toorpiimast valmistatud suuremõduline (20–50 kg) juust. Pressitud kuumutamata juustumass sisaldab rohkelt kuivainet (vähemalt 58 %). Juustu laagerdatakse vähemalt neli kuud.

Olenevalt laagerdumisastmest on juustu piimhappeline maitse keskmise intensiivsusega kuni intensiivne ja tasakaalus; maitse omapära väljendub mitmesugustes nüanssides (värskest heinast metspähkliini) ja see püsib suus kaua.

Juustu „Laguiole“ geograafilises piirkonnas oli piima tootmine esialgu väga hooajaline. Lüpsmine oli samaaegselt vasika imetamisega võimalik üksnes siis, kui geograafilise piirkonna mulla loomulik viljakus võimaldas kasvada loomade vajadustele vastaval külluslikul taimestikul. Et piima säilitada ja seda hiljem kasutada, töötasid piirkonna piimakarjakasvatavad välja suuremõdulise, kauasäiliva juustu „Laguiole“.

Kuna juust on valmistatud täispiimast, sõltub selle säilivus piima ja juustu tootmistingimustest; eelistatud on juustuvalmistamiseks sobiv, suure valgu- ja piiratud rasvasisaldusega piim, mida on võimalik intensiivselt nõrutada nii juustupressis kui ka pärast vormi asetamist, et saada pressitud, kuumutamata, kõrge rasvasisaldusega juustumass.

Prantsuse simmentali või Aubraci tõugu lehmad on eriti hästi geograafilise piirkonna tingimustega kohastunud. Tänu oma vastupidavusele suudavad nad geograafilise piirkonna söödatoodangu täielikult ära kasutada ning taluvad vapralt pikki ja väsitavaid talvi. Loomade sööt sisaldab rohkelt aromaatsaid taimi, mis annavad piimale ja seega ka sellest valmistatavale juustule „Laguiole“ selle aroomi.

Juustu valmistamiseks kasutatav toorpiim ja pikk laagerdumisaeg madalal temperatuuril annavad tulemuseks juustu „Laguiole“ iseloomulikud omadused, mis on seotud täisrasvase toorpiima mikroflooraga.

Viide spetsifikaadi avaldamisele

(Viitemääruse artikli 6 lõike 1 teine lõik)

https://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/document_administratif-eee5e8f9-73b8-403f-8ad2-db22ef109a27/telechargement

